

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ДВАНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина восьма

Стенограма пленарного засідання
20 вересня 2024 року

Київ 2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ДВАНADЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина восьма

*Стенограма пленарного засідання
20 вересня 2024 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ
Засідання перше
(П'ятниця, 20 вересня 2024 року)

Частина восьма

Година запитань до Уряду	...5
Представлення проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік»	...29
Інформація про створення міжфракційного депутатського об'єднання «Veterans Now»	...67

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
20 вересня 2024 року, 10 година 5 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати! У пленарному засіданні Верховної Ради України беруть участь Прем'єр-міністр України Денис Анатолійович Шмигаль і члени уряду. Давайте їх привітаємо (*Оплески*).

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою усі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Я прошу всіх колег неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву у пленарному засіданні і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, сьогодні день народження в наших колег народних депутатів України Сергія Анатолійовича Мінька, група «Довіра», а також Андрія Андрійовича Шараськіна, фракція «Голос». Давайте привітаємо їх, побажаємо міцного здоров'я, наснаги, нових звершень на благо України (*Оплески*).

Шановні народні депутати! Шановні члени Кабінету Міністрів України! За парламентською традицією я пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні народні депутати! Шановні члени Кабінету Міністрів України! Сьогодні вже 940 днів як український народ і його героїчне військо відважно боронить нашу державу від повномасштабної збройної агресії російської федерації. Висловлюємо глибоку вдячність нашим відважним силам безпеки і оборони за відданість, силу та звитягу. Вони мужньо тримають позиції та з непохитною рішучістю систематично знищують військовий потенціал ворогів, його боєприпаси, склади, техніку та особовий склад. Слава і шана нашим

Захисникам і Захисницям! Вшануймо хвилиною мовчання світлу пам'ять усіх, хто віддав найдорожче – своє життя за мирне європейське майбутнє України, усіх жертв російської агресії. Вічна пам'ять.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні народні депутати, відповідно до статті...

Железняк – з процедури. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Традиції є традиції. Пане Голово, ми три тижні тому парламентом (270 голосів) проголосували за виклик пана міністра енергетики з доповіддю про корупцію в його міністерстві. Попередню «годину запитань до Уряду» міністр ховався за кріслом Прем'єр-міністра і не зробив цю доповідь. Нам обіцяли, що він буде на цьому пленарному тижні. Зараз навіть за кріслом Прем'єр-міністра ми не бачимо міністра енергетики, говорять, він за кордоном. Хочу уточнити, це він вже пішов стежками Дмитрука і Одарченка чи поїхав у якесь відрядження? Що буде з тим рішенням, яке український парламент прийняв три тижні тому?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ярославе Івановичу, я думаю, давайте все-таки знизимо цей градус, такі закиди – це недоречно. Справді, таке рішення було проголосовано. Я думаю, щойно міністр енергетики з'явиться в Україні, ми визначимо дату, коли він прийде до парламенту виконати... Дивіться, у нас є цікавий законопроект, тому давайте щоб у нас була взаємна повага один до одного.

Шановні колеги, відповідно до статті 229 Регламенту Верховної Ради України та рішення, ухваленого на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп, сьогодні проводиться «година запитань до Уряду». На засіданні Погоджувальної ради була визначена тематика «години запитань до Уряду». За пропозицією депутатських фракцій і груп члени Кабінету Міністрів України сьогодні будуть відповідати на запитання про реалізацію державної соціальної політики в умовах воєнного стану.

Шановні друзі, Регламентом Верховної Ради визначена процедура проведення «години запитань до Уряду», а саме статтею 229 передбачено: запитання до членів Кабінету Міністрів України від депутатських фракцій і груп та відповіді на них – до 30 хвилин; запитання народних депутатів до членів Кабінету Міністрів та відповіді на них – до 30 хвилин (відводиться до 1 хвилини на кожне усне запитання та до 2 хвилин для відповіді на нього).

Шановні колеги, перед тим як перейти до «години запитань до Уряду», я прошу, щоб ви також слідували Регламенту і ставили запитання з приводу теми, яка сьогодні зазначена. А шановних колег з уряду прошу давати розлогі і ґрунтовні відповіді для того, щоб ми могли зрозуміти і налагодити цю

співпрацю. Це має бути дорога в два кінці, тому давайте не засипати 150 запитань в 1 хвилину, тому що на відповідь надається лише 2 хвилини. Ставте одне запитання, але за тематикою, а колег з уряду прошу відповідати на ці запитання також розлого і ґрунтовно.

Крім цього, шановні члени уряду, враховуючи, що засідання проходить у відкритому режимі, під час надання відповіді на запитання прошу вас не озвучувати інформації, яка може завдати шкоди національній безпеці України, дотримуватися вимог законодавства у сфері охорони державної таємниці та обігу іншої інформації з обмеженим доступом, і не допускати її розголошення.

Шановні народні депутати, на трибуну для відповідей на запитання запрошується міністр соціальної політики України Оксана Іванівна Жолнович. Будь ласка, Оксано Іванівно.

Шановні представники депутатських фракцій і груп, прошу записатися на виступи з визначеної теми. Нагадую, 1 хвилина на кожне усне запитання та 2 хвилини для відповіді на нього.

Від фракції «Слуга народу» Михайлюк Галина Олегівна.

МИХАЙЛЮК Г.О., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово народній депутатці Галині Третяковій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина Миколаївна Третякова. Будь ласка.

ТРЕТЯКОВА Г.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановний головуєчий! Шановні народні депутати! Шановна наша фракція та інші фракції, які присутні сьогодні! Кожне питання, яке знаходиться у сфері соціальної політики, є надзвичайно сенситивним, оскільки наразі відбувається реформа, зміни фінансування соціальної моделі, від тієї, яка була запроваджена ще в радянські часи, на ринкову економіку. Ми стикаємося з великими викликами: COVID, війна, широкомасштабне вторгнення. У нас є купа запитань, на які наша фракція хотіла б отримати відповідь від міністерки соціальної політики.

Перше. Яка стратегія подолання бідності в Україні? Яким чином стимулюються домогосподарства, годувальник, який годує утриманців? Що уряд планує зробити для того, щоб домогосподарства, які є малозабезпеченими, не відчували себе бідними і як долати цю бідність?

Друге. В аспекті демографічної реформи...

ЖОЛНОВИЧ О.І., міністр соціальної політики України. Дякую за запитання. Справді, сьогодні соціальна політика є досить складною, непростюю.

Кількість людей, що бідніє, збільшується, але ресурсу в нас не зменшується. Якщо ми говоримо про стратегію подолання бідності, то на наступний бюджетний період ми заклали на допомогу малозабезпеченим збільшення відсоткового покриття такої допомоги на 5 відсотків для дітей і на 5 відсотків для дорослих. Водночас ми хочемо повністю переглянути підхід до виплат допомоги малозабезпеченим.

Нам дуже допомогло б ухвалення проекту закону [№ 3515](#), який ми розробляємо спільно з комітетом. Прожитковий мінімум не може бути збільшений через те, що до нього прив'язана дуже велика кількість різних невластивих виплат, зокрема штрафів чи посадових окладів. Якщо ми його підвищуємо, це збільшує допомогу самотній мамі на 1 тисячу гривень, а, наприклад, пенсію якомусь з силовиків у 100 разів, тому дуже складно в таких випадках оперувати цими сумами.

Водночас ми запроваджуємо орієнтовано на обрахунок домогосподарства пілотну програму з базової соціальної допомоги, яка, сподіваюся, з січня вже буде працювати. Вона буде повністю автоматизована, людям не потрібно буде збирати ніяких довідок, щоб її отримувати. Рівень покриття ми передбачаємо набагато вищим, зокрема приблизно на рівні 4-4,5 тисячі гривень на одну особу, що допоможе покращити стан людей у бідності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юрчишин Ярослав Романович, фракція «Голос».

ЮРЧИШИН Я.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Юлії Клименко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Клименко Юлія Леонідівна. Будь ласка.

КЛИМЕНКО Ю.Л., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановна пані міністерко! Шановні члени уряду! Я хочу до вас звернутися щодо питання вчорашнього удару по будинку літніх людей у Сумах. Прошу це вважати офіційним депутатським зверненням.

Чому літні люди, лежачі, не були евакуйовані з Сум? Чого чекав уряд і Міністерство соціальної політики, розраховував, що КАБи не прилетять?

Також я звертаю вашу увагу, що в Сумах залишаються дитячі будинки з дітьми від 0 до 7 років. Я неодноразово зверталася до уряду, до вас, пані міністерка, до пана Шмигала, щодо евакуації цих дітей. Минулого разу, у 2022 році, ми вивозили цих дітей з окупації 48 годин. Скажіть, будь ласка, чого ви чекаєте? Вивезіть, будь ласка, всіх лежачих людей і грудних дітей з Сум. Тому що, очевидно, що росіяни будуть продовжувати скидати КАБи і бомби.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за запитання. Це справді дуже не просте запитання. Але є порядок, який передбачає релокацію всіх закладів, у яких проживають люди, зокрема, якщо вони знаходяться на відстані 2 кілометрів від критичної інфраструктури – обов’язково повинні бути релоковані, якщо 50 кілометрів від кордону – обов’язково повинні бути релоковані, якщо 100 кілометрів від зони бойових дій – обов’язково повинні бути релоковані.

Ми так само, як і ви, неодноразово зверталися до Сумської обласної адміністрації з вимогою перевезти заклади, які є в рамках того порогу. В нас немає повноважень вплинути на розпорядників таких закладів і тих людей, які за них повністю відповідають, на їх засновників, зокрема обласні державні адміністрації. І я, і моя заступниця були в тому геріатричному центрі. Ми навіть надали перелік можливих місць для релокації. Є відповідні звернення, але обласна адміністрація відповіла, що самі люди відмовляються, тому що вони не хочуть переміщатися. Хоча я не впевнена, що так є насправді.

Водночас я просто хочу подякувати всім народним депутатам, які надали контрольні повноваження Національній соціальній сервісній службі. Два дні тому ця норма вступила в силу, і тепер ми маємо можливість складати протоколи про такі випадки, коли ми звертаємося, а засновники закладів не вживають ніяких дій.

Я так само буду просити підтримати внесення аналогічних змін до закону про державний нагляд і контроль, бо без цього неможливо буде нікого притягати до відповідальності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кириленко Іван Григорович, фракція «Батьківщина», передає слово Михайлу Михайловичу Цимбалюку. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об’єднання «Батьківщина»).* Пані міністре, у нас немає пенсіонерів-силовиків, у нас є пенсіонери-правоохоронці і військові, які сьогодні захищають державу, і йдуть на пенсію за станом здоров’я. Будь ласка, не ображайте людей.

Перше запитання. Верховна Рада виділила кошти для протезування наших героїв: однією постановою – 4,5 мільярда гривень, іншою – 1,6 мільярда. За однією використано 60 відсотків коштів, за другою – лише 5. Чому? Тому що ви виділяєте 1 мільйон на протезування, а знаєте прекрасно, як фахівець, що потрібно інколи до 4 мільйонів на якісний протез.

Наступне. Лише 1 мільйон 200 тисяч внутрішньо переміщених осіб отримують від держави 2 тисячі гривень на дорослого і 3 тисячі гривень на неповнолітнього. Де решта? Вони що, поїхали чи стали краще жити?

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. З приводу протезування. Ми постійно працюємо над тим, щоб забезпечити кожній людині, яка потребує протезування, максимально якісний і збалансований протез. Якщо ми говоримо про загальну програму, то там використано коштів більше ніж 60 відсотків. Зараз я боюся, що нам треба буде ще додавати ресурсу. Адже допоміжні засоби реабілітації – це не лише протези, це і крісла колісні, які ми сьогодні покращили і забезпечуємо максимально якісні. Раніше там були певні обмеження, ми їх повністю зняли. Це ліжка-вертикалізатори, протипролежневі матраци, величезна кількість засобів, які стосуються великої кількості людей. І по кожній з цих категорій ми спростили умови їх отримання. Ми прибрати необхідність отримувати статус особи з інвалідністю, зробили комплекс звернення для людини набагато простішим. Ми чіткіше визначили категоризацію того, що людині потрібно, і додатково також передбачили для таких категорій послугу, тому що є необхідність ще й облаштувати будинок під ті потреби людини, які є. І на це все ресурсу не вистачає, ми зараз будемо його перебалансовувати. Водночас ми вдвічі збільшили вартість граничних цін у минулому році, в цьому році, і зараз робоча група вчергове ухвалила рішення про збільшення граничних цін на 34 відсотки, у тому числі і для новітніх технологій, щоб всі електронні вузли, які сьогодні є на ринку, ми могли покривати. Але ми також повинні розуміти, що сила маркетингу є постійною. Ми підвищуємо граничні ціни, а виробники підвищують вартість таких складових. Тому ми паралельно також працюємо над тим, як здешевити закупівлю таких складових, адже вони імпортні, і збільшувати кількість саме виробів, а не граничну ціну на кожен з них.

З приводу внутрішньо переміщених осіб, то ми забезпечуємо кожну людину перших пів року...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колтунович замість Німченка від групи «Платформа за життя та мир».

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, шановний пане Голово. Шановна пані міністре! Ви розпочинали з відповіді на запитання щодо стратегії подолання бідності. А підкажіть, будь ласка, як корелюється з вашою стратегією подолання бідності та норма, що в Бюджетній декларації на 2025-2027 роки ми заморожуємо на рівні 2024 року позначки рівня мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму, прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, тобто мінімальної пенсії? Як це корелюється, зважаючи на те, що комулятивний індекс інфляції буде за цей період 28 відсотків, девальвація національної грошової одиниці? Тобто ми ж розуміємо, що відбудеться суттєве зниження рівня купівельної спроможної. Це перше.

Друге. Що стосується субсидій. Зменшується розмір житлових субсидій та чисельність домогосподарств, які отримують субсидії, з 49 до 42 мільйонів гривень і з 3,2 до 2,2 мільйона сімей відповідно. Як це корелюється з вашою стратегією?

І третє. З 2,5 до 1,2 мільйона ВПО зменшилася кількість отримувачів.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Щодо допомоги малозабезпеченим громадянам. Як я вже сказала, ми запроваджуємо нову соціальну допомогу, яка буде відходити від прожиткового мінімуму, адже сам прожитковий мінімум є складною величиною, яку потрібно спочатку відв'язати для того, щоб її збільшити. В рамках цієї нової допомоги сума покриття видатків для кожного домогосподарства буде більшою.

Якщо ми говоримо про пенсії, то сьогодні пенсійне законодавство не прив'язує до прожиткового мінімуму розрахунок пенсії. Вона обраховується у відсотковому співвідношенні до кількості зароблених коштів, які внесені як ЄСВ, та страхового стажу. Ми розробили законопроект, який дозволяє відійти ще більше від формату прожиткового мінімуму в обрахунку пенсії і прив'язати її до середньої заробітної плати по Україні і середньої заробітної плати впродовж життя, яку отримала людина.

У майбутньому цільова модель виписана таким чином, що кожній особі в рамках солідарної системи буде покриватися 40 відсотків від того заробітку, який вона заробляла впродовж життя. Власне це є європейською вимогою, європейським стандартом і разом з накопичувальною пенсійною системою, яку ми також плануємо запроваджувати з 2026 року. Пакет законопроектів вже готовий і буде поданий до Кабінету Міністрів найближчим часом. Пропонується рівень заміщення для пенсіонерів забезпечувати не нижче як 60 відсотків (*Шум у залі*). Мінімальна – це не моє. Субсидії повністю покриваємо. Зараз розкажу, якщо буде можливість.

Щодо субсидій. Ми повністю автоматизували цю програму. Сьогодні немає такої можливості, щоб хтось десь підставив якийсь папірець і комусь призначив субсидію незаконно. Більше того, ми порахували і звернулися до 50 тисяч домогосподарств з тим...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Геращенко Ірина Володимирівна, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).
Прощу передати слово Олексію Гончаренку.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Дякую. Шановна пані міністерко! У мене дуже просте запитання. Чи може пенсіонер вижити на 2 тисячі 361 гривню в місяць? Ви – міністр соціальної політики. В Україні, дивлячись на ваш проект бюджету на 2025 рік, який сьогодні представляє уряд, повний крах соціальної політики. Замороження всіх соціальних виплат на наступний рік: мінімальна зарплата – 8 тисяч гривень, прожитковий мінімум для непрацездатної особи, тобто мінімальна пенсія – 2 тисячі 361 гривня, допомога на дитину – 860 гривень на місяць. Цього достатньо? Ваше міністерство порахувало прожитковий мінімум, наприклад, для непрацездатної особи, для пенсіонера – понад 6 тисяч гривень. Як ви вносите такий бюджет, де мінімальна пенсія становить 2 тисячі 361 гривню, а виплата на дитину – 860 гривень? Можуть люди прожити за ці кошти чи ні?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Якщо говорити про розміри тих граничних чи гарантійних виплат, які сьогодні зазначені в бюджеті, то я також не вважаю їх достатніми. У нас була дискусія на засіданні уряду, коли ми подавали даний проект закону про бюджет до Кабінету Міністрів.

Водночас ми домовилися, що це є мінімальний стандарт, який сьогодні підтверджений нашими міжнародними партнерами, адже ми всі розуміємо, що кожна гривня, яка покривається сьогодні в рамках соціального бюджету, це кошти, які нам спонсорують наші міжнародні партнери. На цей обсяг коштів є сьогодні підтверджені можливості передачі грошей для нас. Але якщо буде можливість, зокрема в рамках 50 мільярдів, що є замороженими, інших програм ми домовилися збільшувати відповідні соціальні стандарти.

Крім того, за погодженням з Прем'єр-міністром і міністром фінансів ми домовилися також додатково опрацювати можливості додати до різних статей соціального бюджету ще якісь кошти, щоб покращити рівень гарантування для наших громадян. Це не єдине, що ми зараз робимо. Ми так само як міністерство намагаємося залучити додатковий ресурс, який сьогодні нам надають гуманітарні партнери. Усі найнижчі пенсії для пенсіонерів, а також людей з інвалідністю, які перебувають у зоні бойових дій, ми вже другий рік дофінансовуємо спільно з *World Food Programme*. Ми їм передаємо реєстри на виплати, а вони зі своїх гуманітарних рахунків кожному пенсіонеру доплачують ресурс.

Так само щодо субсидії там, де немає газу, а є потреба в дровах, ми вже другий рік плануємо дофінансовувати спільно з УВКБ ООН: ми даємо 7 тисяч гривень, вони – ще 7 тисяч гривень. Для багатодітних малозабезпечених родин ми ухвалили з ЮНІСЕФ постанову про спільне дофінансування. Вони дають гроші на зиму для тих, хто зараз евакуюється з зони бойових дій, по 10 тисяч 500 гривень

на особу. Це не маленька сума, на родину виходить і до 50 тисяч гривень. Тому ми втягуємо максимально всі ресурси...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Славицька Антоніна Керимівна, група «Відновлення України».

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово колезі Морозу Володимиру.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Мороз. Будь ласка.

МОРОЗ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 59, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановна пані міністерко! У мене дуже важливе запитання до вас. Одним із заходів соціальної підтримки населення є житло-комунальна субсидія, водночас, у порівнянні з цьогорічними показниками, обсяг фінансування цього напряму уряд пропонує знизити на 7,6 мільярда гривень. Тим самим будуть позбавлені субсидій додатково пів мільйона українських домогосподарств. Неважко спрогнозувати, що це може спровокувати зростання заборгованості за послуги ЖКГ.

Чим саме викликана така позиція уряду? І чи є сьогодні додаткові компенсатори для вразливих прошарків наших людей? Що будуть робити наші переселенці ВПО, які переїхали з місця на місце, зняли квартири за скажені кошти, а у них ще і не буде субсидій? Як вони будуть жити? Ви ж знаєте, яке сьогодні ставлення до цих людей.

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Правила надання субсидій не змінилися. Сьогодні ми зменшили загальну норму лише тому, що в попередній рік заклали з запасом. Ми бачимо, що за плановими розрахунками всі, хто звернувся за субсидією, її отримують. Всі, хто хотів мати субсидію і входить в число субсидіантів, її отримують. У нас немає жодної копійки заборгованості по субсидіях. І так само не буде і наступного року.

Якщо виявиться, що кількість субсидіантів буде збільшуватися, буде перебалансування між статтями, і вся потреба буде покрита. Якщо на домогосподарство припадає більше ніж 15 відсотків від загального доходу видатків на комуналку, їх покриває держава. Цей стандарт залишається.

Далі. Для внутрішньо переміщених осіб ми розробили нову послугу, яка називається «субсидія на оренду житла». Там ми будемо виплачувати залежно від того, який є дохід на домогосподарство. Якщо вони витрачають більше ніж

30 відсотків загального доходу на оренду житла, виплачуватиметься вся різниця оренди. Цей документ вже погоджений з усіма центральними органами виконавчої влади. Найближчим часом він розглядатиметься на засіданні Кабінету Міністрів, і в найкоротший строк ми розпочнемо пілотування такої нової виплати. Якщо вона виявиться успішною, з наступного року буде поширена на абсолютно всі верстви населення.

Ще раз звертаю увагу, що субсидія в нас повністю забезпечена, процес надання автоматизований, і сьогодні немає жодної людини, яка потребувала б такої субсидії і не могла її отримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від групи «Довіра» – Білозір Лариса.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановна пані Жолнович! Я як голова підкомітету з питань адміністративних послуг та адміністративних процедур неодноразово до вас зверталася щодо послуг соціального характеру, які надаються через ЦНАП. Віз і нині там, нормативно-правові акти не приведені у відповідність із Законом «Про адміністративні послуги» (вже другий рік пішов). Інформаційні картки потребують оновлення, адміністратори дуже часто навіть не бачать результатів послуги, тобто вони призначають пільги і субсидії, а людина навіть не бачить результат цієї послуги.

Хочу сказати, що уряд вніс законопроект [№ 11377](#), де зобов'язують органи місцевого самоврядування користуватися виключно ЄІССС. Вони будуть залежні від вас, тому що вона досі «підвисає», має купу проблем з програмним забезпеченням. Ще мають платити за обслуговування цієї системи.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за запитання. Справді, питання цифровізації є для нас надзвичайно важливим і пріоритетним. Сьогодні в регіонах використовується більше п'яти різних регіональних програм, в рамках яких адмініструються різного роду виплати. Це не дозволяє насамперед нам як державі, в принципі, розуміти і бачити, що кожній людині виплачується і з яких рівнів. Ми можемо задвоювати, затроювати кожні виплати і з місцевого бюджету, і з обласного, і з державного, і ніхто не бачить, яка картина підтримки. Одна людина може взагалі нічого не отримувати, а інша може отримувати з трьох джерел. Саме для того, щоб все, що відбувається в державі, було єдинооблікованим, ми бачили повну картину, не було зловживань, не було фроду, адже це величезні кошти і немає фізичної можливості кожному папку з паперами перевірити, ми впроваджуємо єдину інформаційну систему, яка дозволить людині набагато простіше взаємодіяти із будь-якою службою, адже вже у вересні буде започатковано соціальний кабінет особи.

У соціальному кабінеті особи кожна людина за дуже простим входом, ідентифікацію через Дію чи КЕП, зможе побачити про себе все: всю свою соціальну історію, які виплати вона отримує, написати дуже коротке звернення, яке не зможе бути проігноровано органами місцевого самоврядування, де ми точно будемо бачити, надалася послуга чи ні, в якому обсязі, до якого результату призвела. Так само ця система допоможе і взаємодіяти всім іншим.

Адже пам'ятаєте, якою була проблема, коли треба було передавати паперові справи щодо внутрішньо переміщених осіб з одного управління соціального захисту в інший. Якщо ми їх не об'єднаємо в єдину мережу і не забезпечимо так, як зараз ми це робимо в рамках пілоту, безперебійне передання електронних справ, то сьогодні наші люди будуть прив'язані виключно до свого регіону. І це ми вже маємо з точки зору проживання, змушені піднімати ресурси і кошти, наприклад, для того ж догляду для внутрішньо переміщених осіб, адже ми вперше...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальне в першому колі питання від фракцій і груп. Від групи «Партія «За майбутнє» слово надається Молотку Ігорю Федоровичу. Будь ласка.

МОЛОТОК І.Ф., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 160, Сумська область, самовисуванець). Сумщина. Шановна пані міністерко! Хочу звернути вашу увагу на Сумщину, яка потерпає від агресії. Сьогодні ми бачимо невтішні результати. І хотілося б, щоб ви розробили певні комплексні рішення щодо приміщень комунальних і державних соціальних закладів, і це потрібно робити вже негайно. Це перше.

Друге. Щодо програми бюджету, скорочення видатків на ветеранську політику, важлива складова якої – це реабілітація наших військових, які повертаються з фронту. Чому досі не розроблено комплексну програму реабілітації наших військових? Це потрібно робити вже зараз, виділяючи певні кошти, тому що після перемоги, після демобілізації повернуться сотні, тисячі наших військових, які не зможуть жити звичайним довоєнним життям без певних комплексних рішень щодо реабілітації.

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за запитання. Напевно, одразу з нього і почну. Сьогодні ми працюємо спільно з Міністерством охорони здоров'я для того, щоб підхоплювати кожну людину якомога раніше. Якщо ми говоримо про соціальний супровід і різного роду реабілітацію, то це працює наступним чином. У Міністерстві оборони є соціальні офіцери, які працюють з тим, щоб виявити проблему кожної людини. Ми запровадили пілот патронатної служби, який зараз в 20 батальйонах, де соціальні працівники мають можливість працювати з проблемами військовослужбовців, які є мобілізовані, і допомагати їх розв'язувати.

Якщо ми говоримо про тих, які отримали поранення, то спільно з Міністерством охорони здоров'я ми вже працюємо в єдиних мультидисциплінарних командах, у складі яких окрім фізичних терапевтів, ерготерапевтів обов'язково є соціальний працівник, який забезпечує людині соціальний супровід без додаткових статусів. Крім того, ми спільно з Міністерством охорони здоров'я та Міністерством економіки запроваджуємо єдину програму, яка називається «Потенціал», що охопить цифровим треком перехід людини зі сфери охорони здоров'я до соціальної сфери, а також до економічної сфери для перепрофілювання, навчання, підвищення кваліфікації. Всі послуги надаватимуться автоматично одразу без будь-яких додаткових статусів. Тобто ми знімаємо і необхідність отримувати статус інвалідності, і необхідність додаткових заяв і звернень, таким чином, щоб людина отримувала комплексний захист.

Також ми запровадили додаткові соціальні послуги, зокрема послуга поновлення родинних стосунків ветерана і члена його сім'ї. Ми добре розуміємо, що ті ветерани, які повертаються, зовсім в іншому ментальному стані, і родини, які їх очікують, також пережили багато нового. Послуга вже успішно працює в чотирьох областях. Я дякую пану Олегу Кулінічу, з яким ми вперше запровадили цю послугу в Полтавській області, і зараз вона повною мірою там працює.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили перше коло. Зараз я прошу фракції і групи записатися на друге коло. У нас ще є 5 хвилин, які відводяться для запитань від фракцій і груп.

Бурміч Анатолій Петрович, група «Відновлення України». Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Пані міністерко, в майбутньому бюджеті у нас закладено заморожування прожиткового мінімуму. Це, звичайно, відобразиться на пенсіях, на всіх виплатах і таке інше. Скажіть, будь ласка, чи передбачається хоча б компенсація за інфляцію цим верствам населення, щоб їх не обідрали?

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я вже наголосила, що всі пенсії будуть проіндексовані. Також ми плануємо комплексну пенсійну реформу, яку, я сподіваюся, зможемо реалізувати на кінець року і пенсії будуть осучаснені, вирівняні, і пенсійне забезпечення тих людей, які давно вийшли на пенсію, зросте. Це перше.

Друге. Ми запроваджуємо додаткову базову соціальну допомогу, рівень забезпечення якої буде вищим. Таким чином ми зможемо гарантувати захист від бідності більшій категорії осіб.

Тепер ще хочу звернути увагу на окремі категорії осіб, які потребують догляду, зокрема, коли ми говорили про Сумщину, я не встигла повною мірою відповісти. Ми розуміємо, що тих внутрішньо переміщених осіб, які потребують догляду, важко перелокувати в інші заклади. Саме тому Міністерство соціальної політики розпочало дві програми. Ми на базі двох наших санаторіїв пілитуємо послуги на підтримане проживання і стаціонарний догляд. Вже понад 2,5 тисячі людей отримали там послугу підтриманого проживання, що супроводжується ще й якісною реабілітацією і підтримкою цих людей, після чого багато з них змогли повернутися до родичів чи почати самостійне проживання. А також ми зараз на 0,5 мільйона гривень розпочали закупівлю соціальних послуг для внутрішньо переміщених осіб, які потребують догляду, підтриманого проживання і стаціонарного проживання. Йде розмова з усіма областями в безпечних територіях про надавачів, які зможуть надавати таку послугу.

Крім того, я дуже прошу підтримати законопроект [№ 9042-1](#), в якому є можливість перейти всім надавачам послуги у статус комунальне некомерційне підприємство. Що це дозволить? Це дозволить спростити міжбюджетні трансферти між областями для утримання тих людей, які є релоковані. Бо сьогодні Сумська область не має ефективного механізму, щоб заплатити, наприклад, Черкаській області за проживання в геріатрії своїх фахівців. Вона змушена релокувати туди працівників і вахтовим методом їх возити. Для того, щоб ми мали можливість просто...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальне питання від фракцій і груп.

Кириленко Іван Григорович, фракція «Батьківщина».

Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую. У мене ще два запитання, пані міністре, до вас.

Ми в Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглядали питання щодо затримки виплат людям, які отримали поранення або загинули на об'єктах критичної інфраструктури. Верховна Рада це питання врегулювала, і вже з травня такі виплати мали б отримувати люди, але до нас поступає в комітет велика кількість скарг, що цей процес гальмується. Чи розв'язали ви цю проблему після засідання нашого комітету? Якщо ні, то що для цього треба зробити, щоб люди, які отримали травми, захищаючи державу, на об'єктах критичної інфраструктури, отримали ті кошти, які передбачила Верховна Рада? Це перше.

І друге. Дякую, що ви відстоюєте питання щодо індексації пенсій наступного року, але в проекті бюджету передбачено не підвищення пенсій, а підвищення зарплат чиновників. Чи ви не вважаєте, що все-таки треба зробити пріоритетом підвищення хоча б мінімальної пенсії?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Підвищення пенсій точно мусить бути, і Прем'єр-міністр, і ми всі однозначно декларуємо, що індексація пенсій буде. Також я сподіваюся, що вона буде змінена і пенсії підвищені, якщо ми всі разом змінимо наше пенсійне законодавство і вирівняємо їх за бальною системою. Це перше.

Друге. Кошти критичної інфраструктури (в нас вони є) ми виплачуємо по тих підприємствах, які були внесені в реєстр критичної інфраструктури. Але, на жаль, норма сформована таким чином, що якщо випадок стався до того, як об'єкт був внесений в реєстр як критична інфраструктура, є неоднозначне трактування, чи можемо ми закрити це питання.

Ми після наради в Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів для пришвидшення вирішення цього питання розробили необхідний проект постанови Кабінету Міністрів. Сьогодні він знаходиться на погодженні в ЦОВВ. Але, на жаль, маємо певні застереження від Міністерства юстиції. Я сподіваюся, що ми спільно оберемо таке формулювання, яке потім не привело б до нас відповідні контролюючі органи і дозволило забезпечити Пенсійному фонду всі необхідні видатки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили виступи 30 хвилин від фракцій і груп. Зараз переходимо до запитань з визначеної теми до членів уряду від народних депутатів. Я прошу народних депутатів записатися на запитання.

Камельчук Юрій Олександрович, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, політична партія «Слуга народу»).* Вітаю! Будь ласка, передайте слово Маріковському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський Олександр.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановна Оксано Іванівно! Війна принесла величезні випробування для нашого суспільства і тема ментального здоров'я для наших громадян залишається однією з ключових, оскільки воно стосується всього нашого населення в усіх куточках нашої країни. Тому у мене до вас запитання. Які конкретні кроки робить міністерство, які програми запроваджує і якими способами намагається розв'язати цю актуальну проблему?

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дуже дякую за запитання. Справді, у нас сьогодні кожна людина відчуває щонайменше стрес, ми не спимо від ракет, ми маємо близьких людей, які воюють, або тих, яких вже немає. Для того, щоб підтримати наших громадян, ми розробили абсолютно нову унікальну послугу, яка називається «послуга життєстійкості», і впровадили її вже сьогодні практично в 70 громадах. Ми вже маємо більш як 70 центрів по всій Україні, які надають послугу.

Що в рамках цієї послуги надається?

Група фахівців, психологів і соціальних працівників допомагають впоратися з травмою, болем, психологічним станом, навчитися керувати емоціями і знизити рівень стресу, щоб потім ми не переходили далі в проблеми з ментальним здоров'ям.

Також допомагають працювати батькам з дітьми, адже діти так само переживають величезну кількість стресів і вони не можуть зі своїми однолітками поділитися, тому що немає розуміння, як їм допомогти. Отже, в рамках усіх центрів життєстійкості ми працюємо так само і з батьками, і з дітьми, там є відповідні програми, що допомагають батькам надавати послуги і підтримку для тих дітей, що на сьогодні кожен день переживають стрес.

Крім того, там є координатор волонтерських активностей, адже дуже багато людей хочуть робити щось соціальне і включатися в служіння громаді, але не знають як. Тому ми їх навчаємо, спрямовуємо і допомагаємо їм покращувати стан ситуації у громаді. Під це у нас є державні кошти, ми з державного бюджету закупаємо цю послугу, важливо тільки щоб громада забезпечила приміщення. Ми вже працюємо з великою кількістю депутатів у громадах, де відкриті такі центри життєстійкості.

Перепрошую, я неправильно сказала: не 70, вже майже 70 центрів і ще 200 ми плануємо відкрити до кінця року. Ми готові інвестувати більше ресурсу, допоможіть нам з вибором громад, з облаштуванням приміщень, ми готові вчити команди. Спільно з Європейським банком розвитку маємо грант на навчання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фролов Павло Валерійович, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

ФРОЛОВ П.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Добрий день, шановні колеги! У мене запитання до Прем'єр-міністра не від мене особисто, а від усіх членів Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених осіб та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Шановний Денисе Анатолійовичу! З часу підриву Каховської дамби кількість ВПО у нас постійно збільшується. Але, на превеликий жаль, виплати допомоги на проживання ВПО становить 2-3 тисячі гривень, і фінансування постійно зменшується. В 2023 році було 75 мільярдів гривень на виплату

допомоги, на цей рік передбачено 57 мільярдів. Ми отримали бюджет, де мінус 8 мільярдів гривень за програмою «Соціальний захист громадян, які потрапили в складні життєві обставини».

Шановні колеги, ми не можемо зменшувати цю допомогу, тому що в людей не залишається ніякого вибору. Через безвихідь вони повертаються на окуповану територію, стають ресурсом для ворога або повертаються на територію бойових дій. Давайте не зменшувати допомогу на проживання внутрішнім переселенцям.

Дякую.

ШМИГАЛЬ Д.А., Прем'єр-міністр України. Дякую за ваше запитання. Давайте разом над цим попрацюємо. Ми з вами зустрічаємося на спільних нарадах, відповідно комітет працює з профільними міністерствами, і ще раз уважно розберемо, як відбуваються всі виплати щодо внутрішньо переміщених осіб. У нас спільна робота. Якщо в Оксани Іванівни є що доповнити... Мені здається, що ми продовжували терміни виплат вже двічі, повністю йдемо назустріч...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, з 1 вересня ще на черговий раунд продовжено виплати для внутрішньо переміщених осіб, для всіх пенсіонерів, осіб з інвалідністю, осіб, що навчаються, осіб родин, які працюють і на кожного члена родини припадає доходу менше ніж 9 тисяч 500 гривень. Єдина вимога, яку ми поставили в допомозі внутрішньо переміщеним особам, – не ховати чоловіків і реєструвати всіх працездатних у службі зайнятості, щоб вони працювали. Мені здається, що це справедлива вимога: воюй або працюй. Це єдина вимога та інших вимог немає.

Для всіх непрацездатних допомога продовжується. Ми ще будемо додатково розширювати нові інструменти, такі як субсидія на оренду житла, яка може бути трохи кращим і більшим інструментом для того, щоб забезпечувати житлом наших внутрішньо переміщених осіб. Для зовсім вразливих категорій осіб ми розпочали фінансування проживання з доглядом, і будемо зараз закуповувати цю послугу на всій території нашої держави. Тому для всіх вразливих груп внутрішньо переміщених осіб ми системно працюємо над збільшенням допомоги. Але тих, хто працездатний і може працювати, ми дуже просимо, щоб вони працювали, зверталися у службу зайнятості, де є величезна кількість вакансій, які можуть бути покриті ними для підсилення нашої економіки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бабій Роман Вячеславович, фракція політичної партії «Слуга народу». Будь ласка.

БАБІЙ Р.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Разумкову Дмитру Олександровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Разумков Дмитро Олександрович. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). У мене запитання до Дениса Анатолійовича Шмигала. Скажіть, будь ласка, будь-які документи, так само і бюджет, формуються, виходячи з офіційної інформації. Ми знаємо заяви уряду, що для влади війна завершилася всередині 2024 року. Саме так ви формували свій бюджет, розповідаючи про те, що війна має завершитися влітку 2024 року. На базі яких документів це було сформовано? Дайте відповідь українському суспільству, українській армії і українському парламенту. Не просто «мені так здається», а чому це було закладено в бюджеті? Це перше.

Друге. Чи вважаєте ви нормальним, що за чотири місяці, з вересня по грудень, були зняті зарплати і надбавки нашим захисникам? Про що не були повідомлені ні Збройні Сили України, ні український народ, ні народні депутати. Я знаю, що це не є захищеною статтею, але з моральної точки зору має бути недоторканим фінансовий запас нашої армії, наших захисників...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ШМИГАЛЬ Д.А. Дякую. Попрошу міністра фінансів дати вичерпну відповідь на це запитання.

МАРЧЕНКО С.М., міністр фінансів України. Шановний Дмитре Олександровичу! Я хочу зазначити, що проект бюджету на 2024 рік готувався в умовах повномасштабної війни і повного фінансування сектору безпеки і оборони. Якщо ви візьмете бюджетні призначення Міністерства оборони на виплату грошового забезпечення з нарахуваннями, ця сума становить 665 мільярдів гривень, поділите цю суму на 12 і запитайте у нас, які суми фактичних виплат за січень-серпень цього року, то середньомісячні виплати становлять 55,4 мільярда гривень. Про що це свідчить? Що коштів передбачено більш ніж достатньо для того, щоб забезпечити виплати грошового забезпечення військовослужбовцям.

Те, про що ви кажете, це недостатність озброєння, яка викликана іншими причинами, які не пов'язані із бюджетом України, а пов'язані з недостатністю підтримки наших партнерів, ритмічності цієї підтримки, на початку цього року. Ми вимушені були знімати кошти з грошового забезпечення і здійснювати

закупівлю снарядів, закупівлю іншої техніки військового призначення, тому що іншого вибору у нас не було.

Чи могли ми це передбачити на початку року? Ні, не могли. Чи могли ми масштабно розуміти потреби війська, які у нас виникають, і це не є передбачуване? Ні, не могли. Але ми реагували на ситуацію ритмічно і тому бюджет зараз збалансований. Ми вдячні за підтримку 500 мільярдів гривень, які ви додатково дали на виплату грошового забезпечення. Всі виплати і надбавки будуть здійснені вчасно і в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Що з процедури, Дмитре Олександровичу? Ви отримали відповідь, мені здається. Я перепрошую, це дуже лімітований час, у вас там ще буде виступ.

Южаніна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Никорак.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Никорак. Будь ласка.

НИКОРАК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановна Оксано Іванівно! Я сьогодні до вас звертаюся від імені захисників та захисниць, яких я відвідую в реабілітаційних закладах практично щотижня, де вони протезуються. У разі збільшеного у 2024 році державного фінансування на протезування біонічними протезами на суму близько 1 мільярда гривень Міністерство соціальної політики і, зокрема, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю повідомили, що за ці кошти 852 військових отримають високотехнологічні біонічні протези. Але станом на сьогодні комісія фонду підтвердила лише 10 військовослужбовців.

Запитання. А яка доля решти 842 незапротезованих ветеранів та ветеранок? Я акцентую увагу: саме високотехнологічні біонічні протези.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я хочу звернути вашу увагу, що в нас діють дві програми. Насправді це розділення між високотехнологічним і звичайним практично втратило своє значення, тому що в рамках загальної програми ми настільки розширили і збільшили вартість всіх складових, які людина може

отримати, що переважна більшість людей для нормального функціонування вкладаються в звичайну.

На останній нараді, коли ми зібрали всіх виробників, взагалі дійшли висновку, що напевно є сенс просто об'єднати сьогодні дві постанови, бо справа не в тому, щоб щось комусь закупити, а справа в тому, щоб людина мала можливість цим якісно користуватися. Наприклад, фахівці дуже відомого центру «Суперх'юманс» також стверджують, що перший рік людині потрібно давати простіший протез, щоб вона освоїлася і зробила базові навички. Ми зараз скоротимо строк між простішим протезом і складнішим за висновком фахівців. Тобто якщо людина навчилася користуватися протезом за три, чотири місяці, вона одразу може переходити на складніший рівень протезування. Такі випадки є, і ми це бачимо, коли люди отримують складну техніку, потім не можуть нею користуватися, просто знімають і відкладають. Такі речі ми не повинні допускати.

Тому є певна поетапність. Повірте, на другий рік ця програма буде вдвічі збільшена, тому що кількість людей, які пройшли первинне протезування і вже освоїлися, зараз якраз будуть переходити на складніше протезування. Так само, як минулого року була недостача, тобто в нас був запас коштів за основною постановою, а зараз ми її майже вичерпали і будемо спрямовувати на неї додаткові кошти з інших програм.

Наступного року ця програма буде так само розширена, бо всі, хто за перший період освоїли протези, перейдуть на складніше протезування. Ми не відмовляємо людям, але є об'єктивний процес їх стану здоров'я і можливості освоювати складні технологічні рішення. Ми все кожен місяць спрощуємо. Якщо підняти всі технологічні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бобровська Соломія Анатоліївна, фракція «Голос». Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Прошу передати слово Клименко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Клименко. Будь ласка.

КЛИМЕНКО Ю.Л. Шановні колеги, я хочу продовжити тему дитячих будинків і будинків для літніх людей у Сумській області. Їх не перевозять, кажуть місцеві мешканці, тому що і дітей, і літніх людей використовують для схеми опікунства і ухилення від мобілізації. Тому і місцеві органи влади, і місцеві правоохоронці, і директори цих закладів є фактично в одній схемі ухилення від мобілізації.

Тому прошу вважати мій виступ депутатським зверненням до правоохоронних органів щодо перевірки фактів встановлення і оформлення

опікунства в Сумському геріатричному пансіонаті і Сумському дитячому будинку імені Супруна. Хто є опікунами з 2022 року, і чи вони дійсно використовують цих людей і дітей для ухилення...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за це звернення. Якщо дійсно є така історія, то я на наступному засіданні Кабінету Міністрів звернуся з проханням провести відповідне дисциплінарне розслідування щодо всіх службових осіб, а так само до правоохоронних органів. Я дам доручення ще раз виїхати Національній соціальній сервісній службі для того, щоб опитати і перевірити за фактом на місці тих людей, що там відбувається. Ніхто не зацікавлений, щоб торгували нашими людьми. І якщо такі факти є, то вони мають присікатися і каратися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Корявченкову Юрію Валерійовичу, фракція політичної партії «Слуга народу».

КОРЯВЧЕНКОВ Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 33, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»).
Прошу передати слово Федієнку Олександрю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Павлович Федієнко. Будь ласка.

ФЕДІЄНКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Я хочу звернутися до Дениса Анатолійовича. Шановний Денисе Анатолійовичу! Шановні члени уряду! Ми багато кажемо сьогодні про соціальну підтримку, про робочі місця. Минулої п'ятниці я звертався до вас з проханням розібратися з ситуацією, коли знищуються робочі місця (малий бізнес). Я кажу про операторів зв'язку. Я не отримав жодної відповіді станом на сьогодні.

Чи взагалі відбувалася якась робота щодо цього питання? Навіть на мої запити податкова відповідає, що вони не знають, як діяти далі і чи буде від цього економічний ефект. А вже незабаром петиція, яку зареєстрували ті, хто опікується цим питанням, тобто безпосередньо робітники, набере 25 тисяч голосів.

Тому я ще раз звертаюся до вас з проханням приділити увагу цьому питанню, а коли петиція набере 25 тисяч голосів, розглянути її по суті. Це майбутні робочі місця: працею або воєю.

Дякую.

ШМИГАЛЬ Д.А. Дякую за ваше запитання. Звісно, якщо буде петиція, уряд буде її розглядати. Я попрошу відповісти по суті заступника міністра цифрової трансформації і потім, якщо буде змога, міністра фінансів доповнити.

БОРНЯКОВ О.С., *заступник міністра цифрової трансформації України*. Шановні колеги, дякую за запитання. Податки мають сплачувати всі. Ми про цю проблему знаємо. Там є підприємці, для яких спрощена система є логічною і релевантною, тому що обсяги не відповідають переходу на більш складні системи оподаткування. Але серед них є ті, хто використовують спрощену систему, маючи значні обсяги обігу грошових коштів. Тому зараз ми спільно з Міністерством фінансів, з податковим комітетом створили робочу групу і хочемо спільно з операторами напрацювати рішення, коли спрощена система залишиться для маленьких операторів, там, де це має сенс, щоб вони могли користуватися цією системою. Це наша офіційна позиція, що вони мають продовжувати користуватися спрощеною системою. Але водночас потрібно розробити такі критерії, за яких, якщо ти їх перевищив, маєш переходити зі спрощеної на загальну систему.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Веніславський Федір Володимирович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Пане Голово, прошу передати слово народній депутатці Михайлюк Галині Олегівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина Олегівна Михайлюк. Будь ласка.

МИХАЙЛЮК Г.О. Маю запитання до шановної пані міністерки. На жаль, з початку повномасштабної війни багато дітей в Україні втратили своїх батьків, водночас Президент України зазначив, що в Україні не має бути інтернатів. Якою є ваша державна політика з приводу того, щоб діти потрапляли в українські сім'ї? Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за запитання. Це справді дуже важлива і болюча тема для нас. Що ми зараз робимо? Найперше, ми розуміємо, що діти в таких закладах опиняються тільки тоді, коли вони не отримали в родині належного догляду. Тому, якщо вчасно надавати підтримку родинам, є шанс і можливість певну кількість дітей залишити все-таки в рідних домівках. Отже, ми розробили пакет соціальних послуг для підтримки родин, які мають бути в кожній громаді, сформували їх і зараз завдяки співпраці з Великою Британією будемо через малі гранти закуповувати такі послуги для кожної громади, яка є обраною в пілотних проектах. Крім того, як я вже сказала, ми працюємо з усіма батьками через центри життєстійкості і через їх навчання, підвищення батьківських компетенцій.

Далі. Ми так само збільшуємо ті види підтримки, які надаються родинам з дітьми, включно з залученням наших міжнародних партнерів, зокрема для

багатодітних родин – 6,5 мільярда гривень, для малозабезпечених родин – 20,2 мільярда гривень. Так само ми оновили вартість «пакунку малюка» (це майже 7600 гривень) та асортимент.

Крім того, запроваджена нова допомога, яка дозволяє зберігати дітей у родинному колі оточення, якщо батьки втрачені, в окупації чи в полоні. Ця дитина не одна, коли немає статусу для дитини. Сьогодні така дитина може отримувати підтримку, і ті родичі, які її доглядають, від 6 до 11 тисяч гривень.

Крім того, ми розробили механізм, щоб покращити усиновлення і повернення в родини дітей, які сьогодні перебувають за кордоном. Хочу вам сказати, що ми повернули з початку повномасштабного вторгнення вже практично 2 тисячі дітей, але це дуже складний процес, тому що маємо протидію від всіх наших європейських колег, які хочуть наших дітей залишити за кордоном. Тому важлива дуже тонка комунікація в цьому питанні, і ми просто з кожною дитиною, як з кожним кейсом, працюємо окремо.

Крім того, ми продовжуємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Осадчук Андрій Петрович, фракція «Голос». Будь ласка.

ОСАДЧУК А.П., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Дякую. У нас немає запитань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає запитань. Добре. Дякую.

Іванов Володимир Ілліч, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ІВАНОВ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 185, Херсонська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Козиру Сергію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Козир. Будь ласка.

КОЗИР С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, самовисуванець). Добрий день, шановні колеги! Добрий день, пані Оксано Іванівно! У мене до вас профільне запитання щодо пенсій. Дивіться, ми знаємо, що зараз дуже велике навантаження по «соціалці». Знаємо, що після нашої перемоги буде дуже велике пенсійне навантаження щодо наших ветеранів, ВПО. Розкажіть, будь ласка,

бачення міністерства щодо пенсій взагалі. Чи будуть якісь якісні зміни? Яке бачення щодо накопичувальних пенсій, яка дорожня карта в цьому напрямі.

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую. Ми підготували комплексний пакет рішень. Насамперед ми вже сьогодні дали можливість людям у дуже простий інклюзивний спосіб доплачувати собі ЄСВ самостійно, якщо роботодавець, наприклад, не виставляє достатню заробітну плату, а людина хоче більшу пенсію. Це перше.

Друге. Ми вирішили питання виплати пенсій завдяки, власне, нашим спільним рішенням і законопроектам, які були підтримані у Верховній Раді, для тих людей, що сьогодні повертаються з окупації і частина страхового стажу в них втрачена. Вони не знали, як його підтверджувати. Але сьогодні ця проблема розв'язана, і ми маємо можливість зараховувати кожній людині повний страховий стаж, навіть якщо дані в окупації або в Криму.

Третє. Ми так само запланували системну комплексну реформу, яка складається із реформи солідарних пенсій і запровадження обов'язкової накопичувальної пенсії. Як я вже сказала, таким чином, щоб кожна людина в майбутньому мала можливість отримати заміщення свого заробітку не нижче 60 відсотків. Це рівень хороших європейських країн, коли ти сплачуєш певні внески в накопичувальну або в солідарну систему, і на пенсії з цих заощаджень тобі виплачують приблизно 60 відсотків того заробітку, який ти мав впродовж життя.

Даний пакет проектів законів вже підготовлений. Ми з Міністерством фінансів за солідарною системою вираховуємо останні можливості, тому що потрібен ресурс (щонайменше 30 мільярдів гривень для того, щоб вона якісно стартувала). Щойно ми знайдемо цей ресурс, а я впевнена, що ми його знайдемо, то розпочнемо збільшення, окрім традиційних, спланованих нами на цей рік індексацій та інших підтримок для пенсіонерів. Власне, це дозволить вирівняти пенсії між різними пенсіонерами. Бо сьогодні найбільша проблема в тому, що вчитель, який вийшов на пенсію в 2000-х роках і вчитель, який вийшов на пенсію в 2020 році, мають однаковий страховий стаж, а розмір пенсії буде різнитися майже вдвічі через особливості обрахунку пенсії. Ми хочемо позбутися...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Разумков Дмитро Олександрович, позафракційний. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. «Розумна політика». Ціна на електроенергію підвищилася з 2 гривень 68 копійок до 4 гривень 32 копійок. Пенсію ви не збільшуєте в цьому році – 2 тисячі 361 гривня, в наступному – 2 тисячі 361 гривня щонайменше до березня, коли буде індексація. На субсидії в цьому році виділено майже 50 мільярдів гривень, в наступному – мінус 7,6 мільярда, тобто

42,3 мільярда гривень. Як людям вижити, коли не буде субсидій? Взагалі з субсидіям як вижити? Як виживати людям між травнем і вереснем?

Чи правильно я розумію, що в бюджетній декларації закладено зменшення кількості пенсіонерів в Україні на 30-40 тисяч осіб щорічно? Це і є та економія, яку ви закладаєте в цьому бюджеті? Просто буде менше людей і треба буде менше виплачувати?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Власне, ми не орієнтувалися на зменшення кількості пенсіонерів. Якщо ми говоримо про кількість людей, які залишаються в статусі пенсіонера, в результаті реформи, яка була зроблена в 2017 році і було відмінено додаткові швидкі виходи на пенсію, що я вважаю правильним, у нас справді щороку менше людей виходять на пенсію. Таким чином кількість пенсіонерів балансується: не збільшується, але і суттєво не зменшується. Тому ми жодним чином не орієнтуємося на суттєве зменшення кількості пенсіонерів.

Пенсії будуть підвищені в рамках можливостей. Я щойно сказала про наші плани, як ми будемо це робити. Але, крім того, якщо в домогосподарстві є малозабезпечені особи, а ми розуміємо, що невисокий розмір пенсії – це малозабезпеченість, додатково таким людям виплачується допомога. Субсидія також виплачується так само додатково. Кожній людині, яка звертається за субсидією, ми її призначаємо. Тобто немає ніяких обмежень з точки зору виплати субсидій. Сьогодні в нас профіцит – 9 мільярдів гривень – кошти, які планово не використовуються. Якщо ми вже про це говоримо, то опалювальний період розпочнеться з жовтня. Ми порахуємо людям більші субсидії і почнемо їх виплачувати. Тому немає потреби... *(Шум у залі)*. Якщо буде недостача коштів, багато людей на отримання субсидій, то грошей буде додано і знято з інших бюджетів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. У травні-вересні виплачується субсидія, також виплачується зимова субсидія *(Шум у залі)*. Як не виплачується? Відповідно до доходу субсидія виплачується. Якщо є якесь конкретне звернення, коли комусь не нарахована субсидія, прошу звертатися, ми розберемося. Сьогодні в нас є величезна кількість людей, що отримують літню субсидію на електроенергію. Є зимова субсидія, яка є в рази більша, коли розпочинається опалювальний сезон. І та, і та субсидія виплачується повною мірою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Маріковський Олександр Валерійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Шановна Оксано Іванівно! Виклики війни всеосяжні для нашої країни. Запитання, яке я хочу поставити, про дітей-сиріт або дітей, які позбавлені батьківської опіки. Президент України наголосив на

необхідності ліквідації шкіл-інтернатів. Хочу запитати, які дії проводяться для того, щоб прилаштовувати наших дітей, які залишилися без батьківської опіки, до сімей? Які програми зараз розробляються і як вони імплементуються в життя?

Дуже дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую вам за запитання. Власне, зараз ми робимо певні кроки, щоб збільшити кількість людей, що хочуть взяти дитину в родину.

Перше. Ми постійно розширюємо кількість тих тренерів, які можуть готувати таких фахівців, адже усиновлення чи взяття під опіку дитини – це складний процес, який вимагає підготовки і знань. Сьогодні лише за останніх пів року вже є плюс 25 тренерів. Ми суттєво збільшили кількість навчань і пропускну спроможність навчань, і вже маємо порівняно з минулим роком 2500 кандидатів на усиновлення. Почали для них безпосередню роботу під супроводом Державної служби у справах дітей, нашої служби, яка створена і запрацювала стосовно тих дітей, які перебувають за кордоном. Вони буквально в телефонному режимі працюють з кожним кандидатом, допомагаючи їм обрати дитину.

Щоб діти, які тимчасово вилучені, не потрапляли в інтернат чи в будинки дитини, ми суттєво збільшили допомогу для патронатних вихователів. Зараз ця робота стане масштабнішою. Ми вже отримали плюс 85 таких сімей, що готові працювати як патронатні вихователі, і нам не доведеться більше утримувати чи боятися за такі інтернати.

Крім того, ми продовжуємо відповідні виплати опікунам, які складаються з двох з половиною чи трьох з половиною прожиткових мінімумів на кожну дитину, тобто до 11 тисяч на кожну дитину, а також по 3 тисячі як заробітну плату ще на кожну дитину. Більше пів мільйона гривень субвенції спрямували на будівлю житла для великих прийомних родин. Дуже прошу підтримати законопроект № 9042-1, бо там є комплексна процедура підтримки всіх дітей, які постраждали від війни, і в тому числі потребують родину.

Також ми збільшили кількість соціальних послуг і підтримки, зокрема для тих дітей, які мають інвалідність, тому що це друга причина, через яку діти можуть потрапляти в інтернати. Сьогодні вже працює 47 команд...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я так розумію, завершальне питання буде ставити Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція «Батьківщина».

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую, пані Оксано, ви достойно тримаєте удар. Пане Голово, прошу передати слово Михайлу Волинцю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Волинець. Будь ласка.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний

багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Шановні члени уряду! Зазвичай у цивілізованих країнах питаннями соціальних виплат, ринку праці займається міністерство праці і соціальної політики. У нас ця тема розірвана і, як ми бачимо, Міністерство соціальної політики не справляється з такими питаннями, як соціальні виплати. Ми ніколи не погодимося з тим, що на сьогодні в Україні встановлений прожитковий мінімум у розмірі 2 тисячі 920 гривень. Це планується аж до 2027 року, а Міністерство соціальної політики нічого з цим не робить. Але Міністерство економіки опікується ринком праці і дуже далеко від цієї теми, абсолютно не займається питаннями ринку праці, соціального діалогу, не виплаченої зарплати.

Отже, пане Прем'єр-мініstre Денисе Анатолійовичу, запитання до вас. У зв'язку із знищенням блоків теплових електростанцій в країні і порушенням ринку збуту вугілля сьогодні заборгованість по заробітній...

ГОЛОВУЮЧИЙ. На жаль, ми так і не встигли почути запитання.

Шановні колеги, я попереджав на початку, що відводиться 1 хвилина на запитання. Якби не було розлогих вступів, тоді була б відповідь. А так, шановні колеги, я вимушений констатувати, що «година запитань до Уряду» завершена.

Дякуємо Прем'єр-міністру та членам уряду України за відповіді на надані запитання (*Оплески*).

Переходимо до розгляду питань порядку денного.

Вельмишановні колеги, переходимо до представлення Кабінетом Міністрів України проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік».

З процедури? Я ще не оголосив, Артуре Володимировичу.

Герасимов – з процедури. Що у вас?

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні колеги! Шановні українці! Прямо зараз, перед представленням Державного бюджету на 2025 рік, мабуть, тому що державний бюджет не цікавий, уряд залишає Верховну Раду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З процедури, будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. У мене прохання, щоб уряд був присутній у повному складі на представленні Державного бюджету України на 2025 рік, бо це бюджет країни, яка воює, а вони показують свою зневагу до воїнів і Збройних Сил.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Артуре Володимировичу, відповідно до Регламенту, законодавства і практики Верховної Ради уряд представляє бюджет в особі міністра фінансів. Дякую.

Разумков – з процедури? Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, по-перше, коли народний депутат просить слово з процедури, ви маєте йому надати. Ваша особиста позиція з цього плану абсолютно нікого не цікавить.

По-друге, коли я ставлю запитання Прем'єр-міністру і він на нього не відповідає, ви як головуючий маєте йому зробити зауваження, щоб він дав відповідь. Чи були в них домовленості з рашистами, як вони визначили, що війна завершиться всередині...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Що з процедури у вас?

РАЗУМКОВ Д.О. Це з процедури. Я вам роблю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я відповім вам з процедури. Вимкніть мікрофон, будь ласка.

Відповідаю з процедури. Слава Богу, регламент і порядок у цьому залі вимірюється Регламентом Верховної Ради України, а не вашою особистою точкою зору. Це перше.

Друге. Ми були присутні на «годині запитань до Уряду». Не до Прем'єр-міністра, не до інших осіб, а саме до уряду. Прем'єр-міністр як очільник уряду найкраще знає, хто найбільш повно дасть вам відповідь на ваше запитання. Треба зрозуміти, чи вам потрібна відповідь на запитання, чи десятисекундний ролик у *TikTok*.

Я хочу нагадати вам, що відповідно до Регламенту Верховної Ради України ви повинні ставити запитання по темі, а не те, що вам потрібно для вашого *TikTok*. Дякую.

Переходимо тепер, шановні колеги, до розгляду питання, яке відповідно до статті 30, частини третьої статті 154 Регламенту Верховної Ради України розглядається за процедурою повного обговорення. Передбачається такий порядок розгляду: представлення проекту Державного бюджету України міністром фінансів України – 10 хвилин; відповіді міністра фінансів на запитання від народних депутатів – до 15 хвилин (до хвилини на запитання та 2 хвилини на відповідь); доповідь голови Комітету з питань бюджету – до 5 хвилин; відповіді на запитання від народних депутатів – до 4 хвилин (1 хвилина – на запитання, 1 хвилина – на відповідь).

Виступ народного депутата України, члена комітету з окремою думкою (Гончаренко – 1 хвилина), виступи представників депутатських фракцій і груп – до 24 хвилин, тобто 3 хвилини кожна фракція і група; виступи народних

депутатів – до 6 хвилин. Всього орієнтовно до 65 хвилин буде займати представлення бюджету.

Будь ласка, Артуре Володимировичу. Я знаю, ви будете говорити про запрошення.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу, прошу змінити два елементи в цій процедурі згідно з Регламентом.

Перше. З особливою думкою – не 1 хвилина, а 2 хвилини.

І друге. Фракція «Європейська солідарність» буде звертатися до представників Верховної Ради, щоб Верховна Рада прийняла процедурне рішення щодо запрошення головних розпорядників коштів до цієї зали на представлення бюджету згідно з частиною першою статті 154 Регламенту Верховної Ради України. Але це вже буде тоді, коли бюджет буде представлено.

Щиро вам дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, я погоджуюся, що це було б логічно. Але Регламент Верховної Ради говорить, що саме такому члену комітету надається до 1 хвилини. Я не можу змінити, тому що це положення Регламенту. Стаття 30 передбачає повну процедуру розгляду.

Шановні колеги, для представлення проекту...

Я перепрошую, Колтунович. Також з процедури? Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Також процедурне уточнення. Зважаючи, що у нас є чітко визначена процедура, слот, який стосується запитань від народних депутатів, пропоную формулювати його від представників депутатських фракцій і груп, зважаючи на те, що ми представляємо різні політичні партії, обиралися за різними програмами і таке інше, для того щоб ми могли ретранслювати ті інтереси наших виборців, які їх цікавлять, у запитаннях до міністра фінансів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Відповіді міністра фінансів на запитання від народних депутатів – саме так сформульовано в Регламенті. Але ви можете, ставлячи запитання, говорити, яка це фракція формулює. Якщо я правильно зрозумів ваше питання. Добре.

Шановні колеги, для представлення проекту Закону «Про Державний бюджет України на 2025 рік» запрошується міністр фінансів України Сергій Михайлович Марченко. Будь ласка, Сергію Михайловичу, до 10 хвилин.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні народні депутати! Вашій увазі пропонується проект Державного бюджету України на 2025 рік. Це вже третій бюджет, який ми представляємо в умовах повномасштабного вторгнення. Бюджет, звичайно, складний. Він формується в умовах високого ступеня невизначеності. Перебіг подій також викликає

необхідність врахування додаткових шоків і ризиків. Але ми можемо гарантувати наступне. Бюджет на 2025 рік в повному обсязі забезпечує основну потребу держави на сьогоднішній момент – забезпечення безпеки і оборони.

На наступний рік фактично дві треті видатків загального фонду державного бюджету будуть оборонними або спрямованими на оборону. Це сума 2,2 трильйона гривень. Це кошти, які будуть іти на виплату грошового забезпечення, на забезпечення харчуванням, на закупівлю зброї, на все, що необхідно нашим Збройним Силам та іншим військовим формуванням.

Хотів також зазначити, що цей бюджет формувався на основі середньострокового бюджетного планування, на основі Бюджетної декларації на 2025-2027 роки, яку ми подали в парламент. Це наші зобов'язання з відновлення планування, які ми на себе взяли, і ми вважаємо, що навіть в умовах повномасштабного вторгнення ми не маємо забувати про те, що маємо планувати і думати на перспективу.

Всі ключові параметри цього бюджету були узгоджені з місією Міжнародного валютного фонду, яка була в Києві тиждень тому, і тому всі ці параметри погоджені з нашими ключовими партнерами. Чому це потрібно, ви самі прекрасно розумієте. Тому що 38,4 мільярда доларів США – це ті кошти, які ми плануємо отримати від наших партнерів у наступному році для того, щоб забезпечити фінансування всіх потреб.

Почнемо з макропрогнозних показників. Макропрогнозні показники на 2025 рік передбачають: зростання реального ВВП – 2,7 відсотка, індекс споживчих цін – 9,5 відсотка, середньомісячна заробітна плата – 24 тисячі 389 гривень.

Щодо доходів загального фонду державного бюджету. Доходи загального фонду державного бюджету заплановані в сумі 2 трильйони 7 мільярдів гривень, що на 411 мільярдів гривень більше ніж доходи цього року. Доходи враховують умови воєнного стану та визначені на чинній податковій базі, але з урахуванням прийнятого в першому читанні Верховною Радою України проекту змін до Податкового кодексу України.

За основними напрямками ви також можете побачити на слайдах найбільші доходи: це ПДВ з ввезених товарів – 594 мільярди гривень, ПДФО – 354 мільярди гривень, ПДВ з вироблених товарів – 318 мільярдів гривень, податок на прибуток – 206 мільярдів гривень, акцизний податок з вироблених товарів – 132 мільярди гривень, акцизний податок з ввезених товарів – 115 мільярдів гривень.

Як бачите, найбільший приріст передбачається за рахунок податку з доходів фізичних осіб. Це викликано в першу чергу тим, що ми суттєвий ресурс передбачаємо для сектору безпеки і оборони, тому зростання ПДФО є логічним. Ми також передбачаємо спрямування частини військового ПДФО, як і в цьому році, на розвиток вітчизняного ВПК та закупівлю дронів.

Наступний слайд – це видатки. Видатки значно більші, ніж доходи і складатимуть 3 трильйони 644 мільярди гривень, що більше показників цього року на 535 мільярдів гривень.

Окремо увагу хотів привернути на наступний слайд, який стосується сектору безпеки і оборони. Щоб прибрати будь-які інсинуації, я хочу відразу сказати, що кошти для повноцінного фінансування сектору забезпечено – 2 трильйони 223 мільярди гривень (це 26 відсотків ВВП). На 530 мільярдів більше планових показників цього року, на 46 мільярдів більше показників з урахуванням змін, прийнятих вами два дні тому.

На грошове забезпечення військовослужбовцям передбачено 1 трильйон 158 мільярдів гривень. На створення, закупівлю озброєння і військової техніки – 737 мільярдів гривень. На розвиток оборонно-промислового комплексу – 55 мільярдів гривень. Планується виділити на розробку та закупівлю безпілотників – 47 мільярдів гривень.

Всі видатки сектору безпеки і оборони будуть забезпечені за рахунок наших внутрішніх надходжень. Я хочу, щоб ви подивилися на наступний слайд, де це чітко видно, що фактично наші доходи дорівнюють нашим видаткам на сектор безпеки і оборони. Йдеться про загальний фонд. Тому балансування сектору здійснюється, недостача в цей рахунок запозичень на внутрішньому ринку.

Наступний пріоритет бюджету – соціальний захист (420 мільярдів гривень). Я хочу, щоб ви оцінили масштаб цієї цифри: сектор безпеки і оборони – 2,2 трильйона гривень, соціальний захист – 420 мільярдів гривень. Це чітко показує, що є основним пріоритетом уряду.

Для забезпечення виплати пенсій – 238 мільярдів гривень. Хочу відразу зазначити, що ми вважаємо, бюджет Пенсійного фонду достатнім і збалансованим для того, щоб не лише здійснювати вчасно виплати пенсій, а і робити індексацію, як це передбачено відповідно до закону, в березні 2025 року.

На соціальні допомоги буде спрямовано 128 мільярдів гривень. Це стосується 4,5 мільйона осіб. На виплату субсидій – 42 мільярди гривень, 2,8 мільйона домогосподарств. Хочу ще раз підкреслити, що ми вважаємо, що коштів достатньо з урахуванням економіки, яка склалася цього року. Тому будемо фінансувати повністю програму житлових субсидій. На соціальний захист осіб з інвалідністю передбачено 7 мільярдів гривень.

Наступний пріоритет – це ветеранська політика. На сьогодні передбачено 5,6 мільярда гривень, насамперед це діяльність фахівців супроводу – 3 мільярди гривень, психологічна та фізична реабілітація, професійна адаптація – 1,7 мільярда гривень. Заходи із зубопротезування та біологічне батьківство і материнство – 40 мільйонів гривень. Фінансова підтримка Українського ветеранського фонду – 348 мільйонів гривень.

Відразу зазначу, що в нас інвестиційні капітальні видатки, які стосуються ветеранської політики, були розподілені між першим і другим читаннями за результатами розгляду Стратегічної інвестиційної ради. Тому будуть ще додаткові заходи, які спрямовані на капітальні видатки щодо підтримки ветеранів.

Наступний пріоритет – охорона здоров'я. На охорону здоров'я передбачено видатків 217 мільярдів гривень. Насамперед це програма медичних гарантій, яка буде суттєво розширена і додана до програми медичних гарантій клінік Національної академії медичних наук, лікарень і вчених Національної академії наук, закладів охорони здоров'я Державного управління справами, загальнодержавних закладів Міністерства охорони здоров'я.

На централізовану закупівлю ліків передбачено 12 мільярдів гривень, на здійснення заходів забезпечення житлом медичних працівників у сільській місцевості – 100 мільйонів гривень.

Наступний пріоритет – це освіта. На освітню галузь передбачено 175 мільярдів гривень: оплата вчителів – 103 мільярди гривень, підготовка студентів та надання грантів – 28 мільярдів гривень, харчування – 3 мільярда гривень, підручники для учнів 8-х класів – 1,4 мільярда гривень.

Також передбачено кошти для сфери культури в обсязі 10 мільярдів гривень. Ви бачите на слайді напрями, які передбачаються на сферу культури.

Наука – 14 мільярдів гривень. На слайді ви можете побачити, які пріоритети сфери науки на сьогодні є.

На належне представлення України на міжнародній спортивній арені та підготовки українських спортсменів з бюджету буде спрямовано 5,6 мільярда гривень.

На судову владу передбачено 26 мільярдів гривень.

Для Міністерства закордонних справ для посилення інституційної спроможності дипломатичних установ передбачено 8 мільярдів гривень.

Наступне питання, яке потрібно додатково пояснити. Ми реалізуємо нову модель управління публічними інвестиціями. Загальний ресурс на фінансування цієї моделі, включаючи кошти наших партнерів, становитиме 256 мільярдів гривень. За загальним фондом це 25 мільярдів гривень, дорожній фонд – 43 мільярди гривень, інші фонди – 1,4 мільярда гривень. Кошти від іноземних держав та міжнародних фінансових організацій – 72 мільярди гривень. На фінансування державних гарантій – 115 мільярдів гривень.

Чому це так? Тому що важливо показати, що уряд України розуміє пріоритетність інвестиційних видатків, і ми вважаємо за потрібне показати нашим партнерам, що є пріоритети, які визначені урядом. Міністерства провели відповідний скринінг, і ці проекти мають фінансуватися нашими партнерами. Тобто партнери мають фінансувати не ті проекти, які вони вважають за потрібне, а ті, які уряд визначає як пріоритетними.

Ресурс місцевих бюджетів складатиме 311 мільярдів гривень. Насамперед це буде збільшено на 51 мільярд гривень. Передбачено 12 мільярдів гривень на субвенцію, компенсацію різниці в тарифах.

Останній слайд. Якщо можна, додайте мені 1 хвилину. Не можна? Тоді останній слайд – це потреба в міжнародному фінансуванні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Якщо буде потрібно, коли будуть запитання, ви зможете, відповідаючи на них, додати щось або співдоповідач може розширити.

Прошу народних депутатів записатися на запитання до міністра фінансів. Я нагадую, що надається 1 хвилина на кожне усне запитання та по 2 хвилини для відповіді на нього. Відводиться до 15 хвилин. Будь ласка.

Славицька Антоніна Керимівна, депутатська група «Відновлення України».

СЛАВИЦЬКА А.К. Прошу передати слово Бурмічу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч Анатолій Петрович. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Шановний пане міністре! Ми вже трохи ознайомлені з проектом бюджету. Тут дуже багато сьогодні говорили про те, що це бюджет навіть не стабілізації, а, мабуть, виживання. Але ми все одно розуміємо, що треба його приймати. Прийняти бюджет – це одне, наповнити бюджет – це друге, зберегти його від розкрадань – це третє.

Всі ми знаємо, щойно з Міністерства фінансів «виходять» гроші, кажуть, що про них ніхто не забуває, лише журналісти потім розказують, що вкрали там і там. Що ви з цього приводу думаєте? Чому у нас ліквідовано фінансовий контроль? Чому не супроводжується використання бюджетних коштів після того, як вони «виходять» з Міністерства фінансів? Що ми робимо для того, щоб все-таки цю справу трохи покращити? Давайте відновимо фінансовий контроль.

Дякую.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую за ваші запитання. На сьогодні в державі створена досить розгалужена система різного роду правоохоронних і контролюючих органів, які мають здійснювати контроль за ефективним використанням бюджетних коштів. Насамперед перший рівень захисту – це внутрішній контроль, це підвідомчі структури, які допомагають профільним міністрам контролювати розподіл коштів. Далі це система аудиторської служби, Рахункова палата, тобто лише ті органи, які здійснюють ревізію, контроль і аудит.

Щодо інших правоохоронних органів, хочу сказати, що в нас створена антикорупційна інфраструктура, яка має забезпечувати пошук і переслідування тих, хто здійснює розкрадання бюджетних коштів. Також хочу зазначити, що Бюро економічної безпеки, яке було нами створено, також має здійснювати виявлення ризиків у сфері економіки і загроз, переслідувати тих, хто здійснює розкрадання державних коштів.

Також такі функції належать Службі безпеки України, яка має забезпечувати в межах своєї компетенції відповідну інформаційно-аналітичну роботу та допомагати органам державної влади ефективно вирішувати питання, пов'язані з корупцією. Також такі функції є в Генеральній прокуратури, Державному бюро розслідувань, Національній поліції України та інших органах, які мають переслідувати будь-які злочини в частині розкрадання бюджетних коштів.

Міністерство фінансів як центральний орган виконавчої влади, який реалізує фінансову, бюджетну та боргову політику, в межах своїх повноважень також здійснює питання нагляду і контролю за використанням бюджетних коштів під час взаємодії з головними розпорядниками під час підготовки проекту державного бюджету і виконання державного бюджету.

Я вважаю, що в цій інфраструктурі немає зайвих ланок...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Третякова Галина Миколаївна, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Дякую. В мене три запитання.

Заборгованість за рішеннями національних і міжнародних судів лише у Пенсійного фонду України сягає сьогодні 140 мільярдів гривень. Водночас єдиної бюджетної програми з погашення заборгованості за рішеннями міжнародних і національних судів досі не створено, хоча прийнята стратегія уряду. Чи буде створена така програма і чому бухгалтерський облік у Пенсійному фонді дозволяє частину того, що йде за рішеннями національних судів, брати на збільшення пенсій, а це не йде з державного бюджету? Це перше запитання.

Друге. Щодо статті 7 бюджету і на 2024 рік, і на 2025 рік. В 2016 році Данилюк, Гройсман разом з Ревою і пані Кринтовською відв'язав посадові заробітні плати від мінімальної заробітної плати, прив'язавши їх до прожиткового мінімуму, створили передумови штучного заниження мінімуму. Коли ви їх відв'яжете?

І третє. Стаття 38...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина Миколаївна, на жаль, встигла поставити лише два запитання.

Будь ласка, Сергію Михайловичу.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую, Галино Миколаївно. Я думаю, у нас ще буде можливість окремо обговорити ці питання.

З приводу судових рішень. Давайте визначимося і будемо відвертими, що 140 мільярдів гривень – це досить непомірна ціна в мирних умовах. Я вважаю, це потенційним злочином в умовах дії воєнного стану намагатися вирішувати питання з такими виплатами і шукати ці кошти. У нас є відповідна бюджетна програма, яка забезпечує виплати коштів згідно із прийнятими судовими рішеннями. Ви знаєте, ця програма є в казначействі України. Ми в межах доступного і наявного ресурсу поступово здійснюємо погашення заборгованостей за такими судовими рішеннями.

Інше питання, що варто було б провести окреме обговорення, чому у нас такі рішення виникають, чому суди України приймають рішення, які фактично шкодять інтересам держави Україна, розбалансовуючи бюджет і створюючи передумови, коли ми не зможемо профінансувати базові потреби. Це окреме

питання, і я сподіваюся, що ви також дасте належну оцінку і таким рішенням, і способу, яким чином ми як Міністерство фінансів можемо реалізувати таку політику.

Стосовно прожиткового мінімуму. Це комплексна реформа, ви розумієте. Я сподіваюся, що ми спільно з вами, з профільним міністерством підготуємо відповідні напрацювання, які будуть підтримані депутатським корпусом. Після цього вони будуть відображені в проекті бюджету. Тому що будь-які реформи, які стосуються громадян, досить чутливі. Я вважаю, що їм потрібно більше часу, щоб знайти відповідні, правильні рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко Олексій Олексійович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановний пане міністре! У мене таке запитання. До нас починають доходити новини від наших військових. У деяких частинах їм почали говорити, що бойових виплат, які мають початися з 20 по 25 число, не буде. Кажуть, чи грошей, чи рішень, чи ще чогось немає. Мені здається, що це дуже важливе питання. Хотілося б, щоб ви як міністр фінансів зараз розвіяли це, сказали, що військові все отримають вчасно, бо всі рішення прийняті, заспокоїли військових і членів їхніх родин, тому що це реально дуже масове питання, яке зараз звучить абсолютно звідусіль.

Дякую. Чекаю на вашу відповідь.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую, Олексію Олексійовичу, за запитання. Хочу нагадати передісторію можливих ризиків, пов'язаних з будь-якими військовими виплатами. Уряд 18 липня подав до Верховної Ради пропозиції щодо внесення змін до Державного бюджету на 2024 рік. Я вдячний вам, що 18 вересня зміни були підтримані і ми можемо сказати, що в нас достатньо коштів, планових бюджетних призначень для здійснення всіх виплат, які необхідні військовослужбовцям.

З приводу можливих інсинуацій, чи будуть виплати, чи ні, думаю, це питання має вирішувати профільне міністерство. Призначення мають бути знайдені, тому що є залишки, і кошти мають бути спрямовані на зазначені виплати з відповідною перекомпенсацією під час підписання проекту закону про бюджет. Тобто я вважаю, що це питання є технічним на даний момент і його можна вирішити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бондар Михайло Леонтійович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Пане Голово, передайте, будь ласка, слово колезі Миколі Княжицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Пане міністре, з величезною повагою до вас, але змушений поставити це запитання вам, оскільки немає інших урядовців, які за це відповідають. Ми розуміємо, за що воює наша армія – за наше майбутнє, за життя кожного українця. Але коли ми дивимося на бюджет, ми бачимо, що кошти, наприклад, на Український інститут при МЗС скорочені, на зв'язки з діаспорою – скорочені, хоча Президент заявляв про міністерство єдності. На Український інститут книги – скорочені до мінімуму, на підтримку кінематографії – фактично нуль, на Нову українську школу – скорочені, на укриття і субвенції місцевих бюджетів для шкіл – скорочені, а укриттів немає, зарплата вчителів не індексується, а інфляція росте.

Чи не здається вам, що ми таким чином фактично вбиваємо і забуваємо про наших українців за кордоном, вбиваємо освіту? Заради чого? Заради 17 мільярдів гривень на дороги? Я розумію, що це не зовсім до вас запитання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, дайте відповідь.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую вам. Якщо можна, покажіть слайд, який стосується нової системи розподілу публічних інвестицій, щоб ви звернули на нього окрему увагу. Зараз багато запитань, які лунають, вирвані із контексту і створюють непотрібні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Покажіть слайд. Який номер?

МАРЧЕНКО С.М. Дякую, це якраз цей слайд.

Про що йдеться? У нас є досить суттєвий ресурс капітального інвестиційного характеру, який не розподілений, і всі напрями, які ви зазначили, щодо зв'язків з діаспорою, Українського інституту, укриттів тощо, зараз у розробці. Відповідні профільні міністерства подали свої пропозиції. Рішення буде прийнято між першим і другим читаннями.

Про що це свідчить? Про те, що ми не збираємося просто утримувати або фінансувати капітальні видатки, ми будемо фінансувати відповідні проекти. Якщо проект стосується побудови укриттів, це має бути комплексне рішення, яке

стосуватиметься всіх територій, але насамперед найбільш вразливих. Тобто це питання є у фокусі.

Чому ми це зробили? Тому що обмежений ресурс в обсязі 25 мільярдів гривень із загального фонду державного бюджету, це ні про що, але це те, що зараз у нас є, ми можемо показати і розподілити. Більш важливо дати нашим ключовим партнерам розуміння того, що є пріоритети. На сьогодні подано 750 заявок на фінансування різного роду проектів, відібрано було більше 100. Є пріоритети, які уряд готовий фінансувати. Будь ласка, партнери, профінансуйте свою частину. Тут йдеться і про 115 мільярдів – це гарантії, і про 72 мільярди – проекти МФО, і про *Pillar II Ukraine Facility*, які також не розподілені. Це величезні кошти. Краще ми будемо казати, яким чином...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату Кабаченку Володимирі Вікторовичу від фракції «Батьківщина». Будь ласка.

КАБАЧЕНКО В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово пану Волинцю. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець Михайло. Будь ласка.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Пане міністре, фракція «Батьківщина», включившись у розробку законопроекту про бюджет на 2025 рік, розрахувала, що прожитковий мінімум має бути на рівні 9 тисяч 639 гривень для працездатних. Кабінет Міністрів, Міністерство фінансів вперто твердять і закладають показник 2 тисячі 920 гривень. Це щодо прожиткового мінімуму.

Щодо мінімальної зарплати. Ви пропонуєте мінімальну зарплату 8 тисяч гривень. Чи можуть прожити працездатні громадяни на таку зарплату? Фракція «Батьківщина» пропонує 10 тисяч 905 гривень. Просимо врахувати наші пропозиції. Це перше.

Друге. Заборгованість по заробітній платі шахтарям становить 2 мільярди 100 мільйонів на державних шахтах. Прошу врахувати ці питання, і щоб ваші представники на урядових нарадах не зубоскалили.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую за ваші запитання. Вони надзвичайно важливі і знаходяться в нашому фокусі.

У мене є до вас прохання подивитися на бюджет 2024 року, коли мінімальна заробітна плата становила 8 тисяч гривень, тобто порівняно з 2023 роком зростання 19 відсотків. Чомусь ви тоді не казали, що це була правильна і ефективна політика. Ми покривали інфляцію, яка була за попередні роки. Зараз у нас є складнощі з фінансуванням основних базових соціальних стандартів, про

що я кажу відверто, треба визначатися з пріоритетами. Якщо ви думаєте, що ці 38,4 мільярда гривень з'явилися з нічого, то це не так. Це складна праця, перемовини. Якщо ви думаєте, що кожную гривню соціальної допомоги можна взяти, просто додати і сказати, що ми можемо... Це треба поррахувати, це дуже складно.

Хочу зазначити, якщо ми підвищимо мінімальну заробітну плату на 100 гривень, нам потрібно буде знайти додатково 5,3 мільярда гривень. Якщо ви пропонуєте це зробити на рівні 9 тисяч гривень, відверто скажу, це в 10 разів більше – 50 мільярдів гривень. Якщо ви вважаєте, що у нас є якісь пріоритети, якими ми можемо пожертвувати і дати 50 мільярдів гривень на цей напрям, давайте подискутуємо. Ми готові до такої дискусії, але вона має бути досить відвертою і зрозумілою для всіх учасників. Якщо ви пропонуєте якесь рішення, ми готові підтримувати соціальні стандарти. Питання – звідки брати. Якщо ви кажете щодо підвищення мінімальних соціальних стандартів, давайте повернемося до питання підвищення ПДВ. Я думаю, що будь-які рішення, які будуть розбалансовувати бюджет, потребуватимуть додаткових податкових заходів.

Щодо шахтарів у нас є окремі програми. Незважаючи на війну, вони збережені (обсяг – 3,1 мільярда гривень). Я думаю, цього достатньо, щоб та галузь, яка зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергію Михайловичу, ми завершили запитання від народних депутатів, але є ще одне від президії.

Олександр Сергійович.

КОРНІЄНКО О.С., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Доброго ранку! Шановний Сергію Михайловичу! Завжди питань про видатки більше, у мене питання про доходи. Збільшення доходів велике не лише за рахунок податків, а й, напевно, покращення економічних умов. Прошу вас це прокоментувати. Прогноз щодо ВВП гірший, ніж у цьому році, але ми розраховуємо на збільшення податків на зарплату. Нам треба говорити про це разом з вами, з Національним банком і з'ясовувати, що буде з інфляцією. Як ви це бачите: є і збільшення бази, і надходжень наступного року?

Дякую.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую, Олександр Сергійовичу. Це дійсно слухне запитання. Ми вважаємо, що дохідна частина є досить напруженою, але прагматичною. Ми врахували рішення, яке ви прийняли нещодавно, щодо підтримки в першому читанні змін до Податкового кодексу, який передбачає спрямування досить суттєвого ресурсу в частині збільшення військового збору. Ресурс на наступний рік буде 126,7 мільярда гривень. Також ми врахували ресурс,

який ще не прийнято в Податковому кодексі, але, я сподіваюся, ви також його підтримаєте, щодо проекту закону про збільшення ставок акцизного податку на тютюнові вироби (це 27 мільярдів гривень). Щодо палива вже врахували. Вже прийнятий закон, за що я вам вдячний, це ще 56 мільярдів гривень. Тобто це ті основні податки, які додають до ресурсної частини. Сподіваюся, що ми зможемо наповнити бюджет і виконати всі базові соціальні питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергію Михайловичу, займіть своє місце.

Ярослав Іванович Железняк – з процедури. Правильно я розумію, Ярославе?

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Колеги, прошу буквально на секунду повернути на екран слайд про інвестиційні проекти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюся, у вас виступ з процедури?

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Так, з процедури. Я цей слайд не встиг розглянути. Чи правильно я там побачив, що на Державний дорожній фонд ми в цьому бюджеті виділяємо 43 мільярди...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярославе Івановичу, давайте ми зробимо так: я попрошу роздрукувати цей слайд для вас...

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Ви можете на секунду просто включити цей слайд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я не хочу, щоб ми вже в дискусію....

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Це буквально 3 секунди. Якщо я правильно побачив, то на дорожній фонд ми виділяємо 43...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів. Вимкніть мікрофон. Покажіть цей слайд, якщо можна. Сфотографуйте собі. Можна.

Шановні колеги, я вибачаюся, всім роздані не цікаві слайди, а дві прекрасні книги, які треба освоїти.

З процедури знову?

В'ятрович Володимир Михайлович. Я попереджаю, що виступ лише з процедури.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Я перепрошую. Промовець апелював до конкретних слайдів, які неможливо бачити з табло.

Чи не можна було б роздати їх, щоб ми могли їх подивися і вивчити? Апелював саме до слайдів, не до цієї книги бюджету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Відтак для того, щоб ми...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів.

Володимире Михайловичу, давайте зробимо таким чином. Я попрошу міністра фінансів по СЕДО переслати ці слайди. Ми розішлемо їх кожному з вас. Добре? (*Шум у залі*). Це не обов'язок. Сьогодні представляється проект бюджету, а не слайди.

Для доповіді запрошується голова Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Роксолана Андріївна Підласа. Будь ласка.

Роксолано Андріївно, будь ласка. Ви хоч без слайдів?

ПІДЛАСА Р.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (*загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»*). Я без слайдів, слава Богу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую (*Шум у залі*).

Артуре Володимировичу, два томи.

ПІДЛАСА Р.А. А можна з початку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

Артуре Володимировичу, я якраз дуже добре читав. Один – це проект закону, а другий – це матеріали до проекту закону. Це так, щоб ви також прочитали.

ПІДЛАСА Р.А. Шановні колеги! Шановні українці, які дивляться нас у запису! Моє завдання сьогодні як голови бюджетного комітету почати свою доповідь з того, щоб поінформувати вас, що уряд вчасно подав проект Закону «Про Державний бюджет України на 2025 рік» до Верховної Ради і вчасно його представляє.

Проект бюджету на 2025 рік в основному відповідає вимогам Бюджетного кодексу. Отже, всі регламентні вимоги дотримані, і у вас, шановні колеги, є час до 1 жовтня, щоб подати поправки і пропозиції до проекту бюджету.

Я знаю, що цих пропозицій буде багато. Хочу попросити вас на даному етапі лише про одне: давайте будемо реалістами. Бюджет 2025 року – це бюджет війни. Ми знову поставимо історичний рекорд по оборонних видатках. На безпеку і оборону планується спрямувати 2,2 трильйона гривень, що перевищить фактичні видатки 2024 року навіть після проголосованих цього тижня змін

і збільшення видатків на майже 55 мільярдів гривень. Але більше половини цих коштів, 55 відсотків або 1,2 трильйона гривень, підуть на грошове забезпечення військовослужбовців усіх родів військ. На закупівлю озброєння і військової техніки буде спрямовано 737 мільярдів гривень, зокрема майже 47 мільярдів гривень на закупівлю дронів.

На жаль, у нас зростуть видатки на обслуговування державного боргу на майже 108 мільярдів гривень. І це також наша реальність. Ми, на жаль, зараз живемо в борг. У 2025 році для покриття невійськових видатків ми вимушені будемо знову позичити ще майже 37 мільярдів доларів і використати їх маємо розумно.

Нам потрібно бути свідомими того факту, що загалом видатки в 2025 році збільшаться всього на 5 відсотків, тому що у нас не з'явилося радикально нових джерел надходжень до державного бюджету. І той невеликий, хоч і важливий пакет податкових змін, які ми проголосуємо, сподіваюся, на початку жовтня, є вкрай необхідним, але покриє лише 3,5 відсотка всіх наших видатків у наступному році. З потреби в 38,4 мільярда доларів міжнародного фінансування у нас наразі є підтвердженими лише трохи більше 15 мільярдів доларів. Тобто більше ніж 23 мільярди доларів нам потрібно позичити. Безперечно, ми розраховуємо на те, що в наступні роки Україна отримає доступ до 50 мільярдів доларів від заморожених російських активів. Але механізм досі не погоджений, і ви маєте це знати, кошти досі не підтверджені.

Мій виступ може здатися занадто песимістичним, але усе це, про що я говорю, це реальність, яку неможливо ігнорувати в професійній дискусії у стінах парламенту. Попри всі ці виклики, я все-таки хочу відзначити кілька важливих програм, за збереження і розширення яких потрібно буде і варто боротися.

На реабілітацію і підтримку ветеранів буде спрямовано 5,6 мільярда гривень. Додаткові 2,5 мільярда гривень держава спрямує на протезування кінцівок і зубне протезування для ветеранів, які це потребують, а також на нову програму, яку ми в цьому залі підтримали, – збереження права на біологічне батьківство військовослужбовців. У надзвичайно складних умовах зберігається підтримка українського бізнесу в розмірі майже 29 мільярдів гривень.

Безперечно, до проекту бюджету є багато питань, які будуть опрацьовуватися в бюджетному комітеті. Але я закликаю вас, колеги, бути стриманими і шукати, як збільшити надходження, а не видатки державного бюджету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу народних депутатів записатися на запитання до голови комітету. Нагадую: 1 хвилина – на кожне усне запитання, 1 хвилина – для відповіді на нього. Будь ласка. До 4 хвилин.

Народний депутат Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Прошу надати слово моєму колезі Івану Кириленку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кириленко Іван Григорович.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Пані Роксолано! Знаю вас як новатора, як людину, яка бачить майбутнє. Президент у своєму посланні в минулому році напередодні Дня Конституції визначив пріоритети перемоги над ворогом і майбутнього повоєнного розвитку України. На чільне місце поставив науку і освіту, і це справедливо, бо ворога можемо переграти інтелектуально, інноваційно. Видатки на науку в 12 разів менше, ніж передбачено базовим законом. Заробітна плата в науковій сфері вдвічі менша, ніж середня по країні. За освіту навіть не говорю. Пропонується в бюджеті скасувати закон про заборону приватизації об'єктів освіти. А за що ми тоді воюємо?

Естонія – третина населення Києва – сьогодні лідер по стартапам у Європі. Майже 40...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Роксолано Андріївно.

ПІДЛАСА Р.А. Це дуже об'ємне і важливе питання. Мені воно особисто болить, тому що я з сім'ї вчителів і науковців. Можливо, ми вже говорили про це минулого року під час розгляду бюджету. Вдома про проблему освіти і науки я чую набагато частіше, ніж в цьому залі, на щастя або на жаль.

А що стосується розвитку інновацій, то дійсно я рада, що це передбачено в бюджеті. Для Фонду розвитку інновацій під управлінням Міністерства цифрової трансформації передбачено 3 мільярди гривень. Я вважаю, що це непоганий показник.

Щодо освіти. Загальні видатки на освіту нам вдалося принаймні не зменшити, порівняно з минулим роком.

Що стосується текстових норм проекту закону про приватизацію і будь-яких інших текстових норм, то тут ми можемо проводити дискусію в комітеті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геращенко Ірина Володимирівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Прошу передати слово Ніні Южаніній. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П. Дякую, пані Ірино.

Пані Роксолано, до вас конкретне запитання. Щодо видатків на Міністерство оборони: бюджет 2024 року з врахуванням змін, які ми внесли, і бюджет на 2025 рік. Ви сказали про зростання. Тут іде мінус! Назвіть конкретні цифри. Уточніть їх, будь ласка.

ПІДЛАСА Р.А. Щодо тих цифр, які я проаналізувала, то я не бачу мінусу. Якщо взяти повністю видатки на Міністерство оборони, то за підсумками голосування законопроекту [№ 11417](#) загальні видатки становитимуть 1,5 трильйона гривень або 1537 мільярдів, а в проекті 2025 року це вже 1568 мільярдів.

Ніно Петрівно, щодо Міністерства оборони я вам чітко можу сказати, що зростання видатків загалом по загальному і спеціальному фонду в 2025 році, порівнюючи з 2024 роком (після голосування останніх змін до бюджету), становитиме 2 відсотки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Порошенко Петро Олексійович. Це завершальне запитання, я так розумію.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко Олексій. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Пані Роксолано, ви сказали, що в бюджеті передбачені 29 мільярдів гривень на підтримку підприємництва. У мене просте запитання. Може, найкращою підтримкою підприємництва є припинення збільшення податків? Який сенс вчергове збільшувати податки, вбиваючи цей бізнес і підприємництво, щоб потім якусь частину виділити у вигляді 29 мільярдів гривень? Чи просто податки беруться з усього бізнесу, а допомога йде якомусь конкретно бізнесу, наближеному до уряду? У цьому сенс? Бо інакше я ніякого сенсу в цьому знайти не можу.

Найкраща підтримка підприємництву сьогодні – це дати по руках правоохоронним органам, щоб вони припинили рекетувати, не збільшувати податки, або хоча б не так, на жаль, як робить з пропозиції уряду більшість.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь.

ПІДЛАСА Р.А. Я не можу говорити за податковий комітет, тому що ми, звісно, є дотичними до роботи один одного, але не можемо представляти позицію один за одного. Я можу сказати лише, що всі податки, збори, надходження від

державних компаній і Національного банку спрямовуються на потреби оборони. Коли ми збільшуємо податки або для громадян, або для бізнесу, ми їх спрямовуємо на оборону. Тоді як підтримка бізнесу у вигляді Фонду розвитку підприємництва, грантів, Фонду розвитку інновацій спрямовується з міжнародної допомоги. Міжнародну допомогу ми не можемо використовувати для того, щоб фінансувати потреби оборони. На жаль, в цьому році це правило також зберігається. Тому логіка, мені здається, тут очевидна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми завершили цю частину. Роксолано Андріївно, ще запитання від Олександра Сергійовича, і йдемо далі. З процедури буде потім... *(Шум у залі)*. Це прекрасно.

КОРНІЄНКО О.С. Хочу нагадати вам, Олексію Олексійовичу, що Перший заступник Голови Верховної Ради України відповідно до розподілу повноважень відповідає за бюджетні питання. Кожен рік цим опікуюсь, інколи публічно, інколи не публічно. Цього року – публічно.

Роксолано Андріївно, в мене запитання, яке стосується нашої парламентської діяльності. Ви зараз на трибуні, члени бюджетного комітету в залі. Ми знаємо, що, зазвичай, на так зване друге читання, хоча це перше, депутати подають 2-3 тисячі, інколи 5 тисяч пропозицій, з яких деякі враховуються, деякі – ні. Як у цьому році буде діяти комітет? Яка ваша стратегія? Я думаю, це всім цікаво. На що ви будете спиратися, коли будете обирати і пропонувати комітету ті чи інші рішення, або підтримувати їх у комітеті?

Дякую за відповідь.

ПІДЛАСА Р.А. Дякую. Безперечно, ми будемо опрацьовувати абсолютно всі пропозиції від народних депутатів. У нас у комітеті буде діяти робоча група, де ми вивчимо детально пропозиції всіх авторів. Але я повинна сказати (це відразу зрозуміло на етапі подання бюджету), що коридор для змін дуже вузький, і надто сильно збільшити видатки державного бюджету ми не зможемо, зокрема, тому що ми стоїмо перед дуже складним вибором.

Після п'ятого перегляду програми з Міжнародним валютним фондом ми розуміємо, що якщо будуть суттєво збільшені видатки Державного бюджету України на 2025 рік, то ми стикнемося з новою вимогою Міжнародного валютного фонду про підвищення ПДВ. На жаль, це може стати дуже важливим наріжним і конфліктним каменем як в суспільстві, так і в нашій роботі з партнерами. Тому моє завдання залишити бюджет ось у цих рамках, в яких він поданий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роксолано Андріївно. Будь ласка, займайте місце.

Железняк – з процедури. Будь ласка, Ярослав Івановичу.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Якщо можна, Роксолано Андріївно, залиштеся буквально на секунду. Я з процедури. Пане Голово, це неправильно, що в нашій фракції за два етапи не було жодної можливості поставити запитання. Ми вже жалілися на систему. Відверто кажучи, я думаю, що є проблема.

Користуючись можливістю, я хочу негативно згадати в даному випадку Роксолану Андріївну. Вона зможе відповісти, тому що почала з того, що цей бюджет – бюджет війни. Тоді поясніть, а як з'явилися 43,2 мільярда на дорожній фонд?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, що стосується обрання. Це рандомна система. До мене щойно підходив Колебошин з тим самим запитанням: чому у нього не спрацювала кнопка? Шановні колеги, я нічого не можу зробити (*Шум у залі*). Я не можу по фракціях і групах, тому що в Регламенті чітко сказано: від народних депутатів. Суб'єктом слова є народний депутат. А якщо Роксолана бажає скористатися правом на репліку, вона це може зробити. Бажає?

Будь ласка, Роксолано Андріївно, вас згадали в негативному контексті.

ПІДЛАСА Р.А. Мені просто здається, що питання дорожнього фонду потрібно обговорювати. Ми в комітеті не розглядали, по суті, проект бюджету, це на даному етапі пропозиція уряду. Але я хочу висловити свою позицію як громадянина, як політика. Я не підтримую відновлення дорожнього фонду в бюджеті 2025 року. Я не проти доріг. Вважаю, що якщо на запит військових потрібно будувати дороги, то це потрібно робити. Але всі податки, які ми збираємо всередині країни, в тому числі і підвищення акцизів, потрібно спрямовувати на потреби оборони.

Дякую. Сподіваюся, ця позиція знайде розуміння в парламенті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, відповідно до пункту 3 частини першої статті 30, частини другої статті 32 Регламенту Верховної Ради України слово для оголошення окремої думки надається народному депутату члену комітету Гончаренку Олексію Олексійовичу.

Олексію Олексійовичу, це час для оголошення окремої думки. Будь ласка (*Шум у залі*). Це дуже добре, ми зараз оцінимо – є чи немає.

Олексій Олексійович. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Фракція «Європейська солідарність». Друзі, окрема думка дуже проста. Це не бюджет – це знущення. У мене немає багато часу, але я зараз поясню логіку. Ідея цього бюджету, як я вже сказав, взяти з усіх і дати своїм. Так, нам говорять – це бюджет війни, але прикриваються війною як таким фіговим листком, а під ним – ганьба, тому що там далі є національний телемарафон, дурниця, яку туди запихують. Це ганебно.

Ще одне. Фактично уряд іде таким шляхом: замість того, щоб взяти гроші з російського Газпрому, краще взяти гроші з українців. Про що я говорю: знову будемо качати російський газ, нафту. Роблять вигляд, що російський газ – це типу азербайджанський. Про нафту навіть не роблять вигляд і не збільшують мито на це. Замість того, щоб Україна заробила, буде заробляти росія. Оце бюджет.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп. Нагадаю, що на це відводиться до 24 хвилин, тобто по 3 хвилини на кожну фракцію і групу.

Славицька Антоніна Керимівна, депутатська група «Відновлення України».

СЛАВИЦЬКА А.К. Прошу передати слово Бурмічу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Анатолій Бурміч. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Шановний Голово! Шановні колеги! Ми вже тут чули багато оцінок цього бюджету. Але чому сьогодні ніхто не сказав, що на державних підприємствах, які в порушення Конституції виведені з-під порядкування Кабінету Міністрів, мільйонні заробітні плати? Десь там на кухнях є незадоволені, але про це не кажуть. Це не бюджет, а виживання. Чому про це ніхто нічого не говорить? Адже в перший рік, коли ми працювали, в 2019 році, ми обмежували ті грабіжницькі наглядові ради, які складаються з польських музикантів і великих борців з корупцією. Чому ми про це нічого не говоримо? Може, настав час якось обмежити ці питання хоча б на період війни для того, щоб ці гроші попадали в бюджет? Є переселенці, військові, дуже багато інших людей, які в цьому мають потребу. Якщо ми хоч трохи намагаємося допомогти людям, то чому не помічаємо цих «козаків», які їздять невідомо де, невідомо де відпочивають, невідомо що купують? Якась така еліта.

У мене проста пропозиція. На період війни обмежити заробітні плати на державних підприємствах, щоб не купували унітази за 300 тисяч тощо. Сьогодні я ставив запитання пану міністру. Він, мабуть, не знає, що сьогодні немає кому документувати збитки. Аудиторської палати не вистачає, щоб задокументувати ті розкрадання, які існують у бюджетній сфері. Сьогодні не можемо передавати кримінальні справи до суду саме з цієї причини – немає кому скласти акт ревізії.

У нас дуже багато експертів, ви їх перераховували і розказували, що вони борються. Ні, у нас журналісти борються з розкраданнями. А документувати і скласти акт ревізії, хто вкрав і скільки, немає кому. У нас економіка структурно зовсім не така, як в Америці, там все приватне. То хоч нам треба, поки у нас є державне, берегти його і бюджет. Тому подумайте ще раз, хто буде документувати розкрадання актами ревізій. Також потрібно зменшити заробітні

плати тим нашим помічникам – зарубіжним музикантам і антикорупціонерам, які самі й розкрадають цей бюджет.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від фракції «Слуга народу» Радіна Анастасія Олегівна. Будь ласка.

РАДІНА А.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Давайте будемо просто відвертими один із одним, який бюджет ми зараз обговорюємо. Це бюджет необхідності. Ті чи інші видатки не профінансовані в цьому проекті бюджету тією мірою, якою нам хотілося б, не тому, що хтось дурний і не розуміє важливості тих чи інших сфер, а тому що цих грошей просто немає. У нас недофінансована потреба в зовнішньому фінансуванні – 23 мільярди доларів. Незрозуміло, звідки ми будемо брати ці гроші для покриття навіть тих видатків, які вже закладені в цьому бюджеті. Це треба розуміти.

Колеги, у мене два запитання.

Перше. На території «Охматдит» знаходиться дитячий кардіоцентр, який є окремою юридичною особою, на нього не збирала вся країна кошти для відновлення. Водночас він також пошкоджений, не працює на повну потужність, не робляться операції так, як робилися. Це ключовий кардіоцентр країни. Він має переходити на програму медичних гарантій, і це, звичайно, добре. За програмою медичних гарантій цей центр, враховуючи, що він не функціонує на повну, просто не зможе функціонувати. Ми втратимо лікарів, вони поїдуть за кордон і відповідно в Україну перестануть приїжджати пацієнти з усього світу, бо в кардіоцентрі найменший по Європі рівень смертності на складних кардіологічних операціях. Прошу все-таки віднайти можливість зберегти фінансування цього центру хоча б на рівні цього року, інакше ми втратимо кардіохірургів.

І друге. Це запитання непопулярне, але я все-таки його поставлю. Я чую і знаю, бачу обурення зарплатами в антикорупційних органах.

Колеги, я наведу один приклад. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Знаєте, яка заробітна плата в головного спеціаліста? Вона становить 17 тисяч гривень. Ця людина буде розпоряджатися активами на мільярди гривень. Я не зовсім розумію, а що ми хочемо від людини, у якої заробітна плата становить 17 тисяч гривень? Які суперкласні спеціалісти туди прийдуть? Відповідь на це запитання ніяка. Мені здається, на це також потрібно буде звернути увагу, тому що відсутність спеціалістів означатиме просто створення боргів для держави і додаткове фінансове навантаження, за яке потім

ми знову будемо розраховуватися бюджетом. Тому краще не допустити виникнення цих боргів.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Совсун Інна Романівна, фракція політичної партії «Голос». Будь ласка.

СОВСУН І.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Ярославу Юрчишину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Юрчишин. Будь ласка.

ЮРЧИШИН Я.Р. Дуже дякую за можливість висловитися. Є цілковите розуміння, що це бюджет країни, яка воює вже тривалий час. Нагадаю, що війна в нас триває з 2014 року, але по надзвичайних витратах на сектор національної безпеки та оборони це у нас фактично третій бюджет. Ми мусимо не забувати, що війна йде і на фізичному фронті, але дуже важливі аспекти інформаційного та культурного захисту країни. Ми розуміємо, що можна довго розповідати, що в нас немає коштів, але якщо ми можемо наповнити дорожній фонд, то, напевно, є ресурси, де можна було б брати і на Український інститут книги, і на повноцінне виконання функцій Національною радою з питань телебачення і радіомовлення.

Дуже хочу подякувати за те, що мінімальні необхідні кошти на забезпечення телерадіокомпанії «Суспільне» в бюджеті є. Пане Сергію, дякую, це важливий аспект. Нам дуже важливо витримати цей момент. Як би не розповідали, що 2,2 мільярда гривень – це багато, але це менше, ніж обіцяли, і той мінімум, який дасть ТРК «Суспільне» гарантувати аспект свободи слова, який ми з вами маємо забезпечити суспільству.

Дуже прошу звернути увагу на можливість переглянути певні витрати інформаційного напрямку, можливо, оптимізувати видатки телемарафону «Єдині новини» та переорієнтувати на Національну раду з питань телебачення і радіомовлення, щоб можна було повноцінно виконувати Закон «Про медіа». В принципі, ресурси у нас справді є. Це перегляд видатків на дорожній фонд, бо будувати дороги під час війни виглядає дещо недалекоглядно, особливо там, де немає критичної необхідності. Розумію, що дорожній фонд потрібно підтримувати в належному стані, але на це треба суттєво менше грошей, ніж закладено зараз. Власне, це ми почули і від пані Підласої, голови бюджетного комітету.

Треба захистити ТРК «Суспільне», свободу слова тими ресурсами, які у нас зараз є, і знайти додаткові, а можна зекономлені з Державного дорожнього фонду, кошти на культуру.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово! Шановні президіє, колеги, представники уряду! Насамперед я хочу розпочати зі слів подяки міністру і його команді, бо все-таки вчасна подача проекту бюджету у Верховну Раду – це позитивна тенденція, яку ви зберігаєте декілька останніх років. Це робота вашого колективу, не одна недоспана ніч.

Але, шановні колеги, коли ми кажемо про бюджет держави, яка воює, то давайте подивимося об'єктивні цифри. Якщо врахувати те, що Верховна Рада проголосувала за 500 мільярдів додаткового фінансування сектору безпеки і оборони на цей рік, і порівняти те, що заплановано у проекті бюджету на 2025 рік (ми тут з колегою пані Ніною Южаніною недорахувалися), то це невеликий, але мінус. Колеги, це не враховуючи рівня інфляції. Це є тим предметом професійної дискусії в комітеті, до якої фракція «Батьківщина» активно долучиться.

Наступне. Вірно сказав міністр фінансів, що на другому місці соціальна сфера. Але мінус 50 мільярдів, не враховуючи рівень інфляції... Колеги, це в кого ми забираємо? Це в тих, хто живе, враховуючи об'єктивний прожитковий мінімум майже 10 тисяч, на 2 тисячі 944 гривні із якого обраховуються всі видатки. Мінімальна пенсія – 2 тисячі 300 з копійками. Давайте спробуємо прожити на цю мінімальну пенсію. Так, заради об'єктивності декілька останніх років є індексація на рівень інфляції, але чи це покриває ріст споживчих цін, велике питання.

Так, збережено достатньо коштів на субсидії, але мінімальна зарплата 8 тисяч гривень, яку пропонують залишити на цьому рівні, призведе до збідніння. Кажуть фахівці-економісти, що підвищення мінімальної зарплати дає поштовх: перше – до розвитку економіки, а друге – до збільшення податкової бази. Давайте думати над тим.

Освіта. Уряд не виконав доручення Верховної Ради і Президента щодо квітневого підвищення посадових окладів вчителям. Так і постанова не народилася в стінах Кабінету Міністрів. Ми маємо знову 12 тисяч гривень – середня зарплата вчителя, коли середня зарплата в державі – понад 20 тисяч гривень. Такого ніколи не було, треба допрацьовувати проект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саврасов Максим Віталійович, фракція «Європейська солідарність».

Порошенко Петро Олексійович.

ПОРОШЕНКО П.О. Шановні колеги! Шановні глядачі! Не вірте, коли вам скажуть, що Верховна Рада зараз дуже напружено працює над розглядом презентації бюджету. Зал порожній. А представників фракції «Європейська солідарність» зараз на 25 відсотків більше, ніж представників фракції «Слуга народу», тому що все вирішено не в стінах Верховної Ради.

У мене немає запитань до пана міністра. Він робить арифметично-математичні дії. Нічого від нього не залежить. Але все залежить від вас, шановні народні депутати. Я з радістю почув, що, виявляється, голова комітету (респект!) проти дорожнього збору. Вона також, я сподіваюся, проти корупційного перерозподілу всяких «інвестнянь», індустріальних парків та інших спроб пройдисвітів присвоїти кошти державного бюджету.

А я дуже поспішав з фронту і приїхав лише сьогодні вранці, бо вчора весь день передавав на 30 мільйонів гривень своїх коштів FPV, РЕБ, «мавіки». А чому це я передавав? А тому що на фронті їх немає. Їх нуль. І ті, хто абсолютно безглуздо розпорядився грошима платників податків, грошима місцевих бюджетів і не забезпечив військо, виявляється, наступного року знову їх отримують. Нехай далі крадуть.

Ось написана презентація, яку від нас хотіли сховати і не роздали, а тут написано – 43,2 мільярда на дорожній фонд. Але, пані голово, це не все, бо тут ще є відсотки по кредитах, коли раніше фінансували дорожній збір, а сьогодні з кишень платників податків вихоплюють і далі фінансують. Не лише коштів платників податків, а ще й коштів воїнів, бо військове ПДФО на сьогодні знову перерозподіляють туди, де крадуть, замість того, щоб виконати нашу вимогу (пане міністре, прошу це врахувати), зарахувати ці кошти не місцевим бюджетам, а де військові платять на рахунок бригад, бо вони швидше, ефективніше і безкорупційніше закуплять. Якщо принаймні ті, хто в цьому залі, проти того, що нам подали, знайдіть мужність і поверніть цей ганебний документ уряду. Уряду за економіку – двійка, за політику – двійка, за оборону – двійка. В такому вигляді цей бюджет приймати не можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович, група «Платформа за життя та мир».

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановні присутні. Незважаючи на той факт, що значна частина наших колег поставилися до сьогоднішнього бюджетного представлення досить індиферентно, я все-таки спробую вам презентувати результати досліджень. Була нагода оцінити комплексно даний проект закону ще тиждень тому, і тому я хотів би звернути увагу на деякі цифри.

Перше – це запозичення. У цьому році планується понад 2 трильйони гривень запозичень, 2,326 трильйона запозичень – 59,1 відсотка покривається видатків. Тобто у нас на дві треті де-факто за рахунок запозичень покриваються видатки бюджету, і фактично ми розуміємо, що це бюджетний колапс.

Але в чому тут ризики? Ризики в тому, що, наприклад, міністр фінансів уже казав, 38,4 мільярда доларів США у нас зовнішні запозичення, при цьому підтверджено лише 15 мільярдів доларів (це менше половини). А це означає, що ми в наступному році маємо досить серйозні ризики. І в Національному банку, і в Міністерстві економіки, і в Бюджетній декларації оцінюються ці ризики, насамперед на ненаповнення державного бюджету і ризики виконання наших базових статей видатків державного бюджету.

На що ще я хотів би звернути увагу? Обслуговування і погашення державного боргу: 29,8 відсотка фактично видатків, це 1,1 трильйона гривень. Це великі кошти. На мій погляд, Міністерству фінансів необхідно працювати більш гнучко з міжнародними і з внутрішніми кредиторами для того, щоб ми не витрачали 1,1 трильйона гривень на обслуговування і погашення державного боргу.

Не було можливості поставити запитання щодо макропрогнозу. А як так рахували, і я про це запитував міністра соціальної політики, що мінімальна заробітна плата не індексується в 2025-2027 роки? Прожитковий мінімум і мінімальна пенсія. Але ж ніхто не каже про те, що у нас кумулятивне податкове навантаження на мінімальну заробітну плату збільшується з урахуванням збільшення військового збору, від 19,5 відсотка до 23 відсотків зростає навантаження в тому числі і на мінімальну заробітну плату. Збільшується, наприклад, якщо ми говоримо про субсидії, ще одна важлива тема, у разі зменшення коштів на субсидії з 49 до 42 мільярдів гривень, у нас зростав тариф у цьому році на електричну енергію на 63,8 відсотка.

Ці цифри свідчать про те, що з економічними розрахунками є дуже великі складнощі і проблеми. Моя пропозиція до першого чи другого читання, коли в подальшому будете ще тут представляти бюджет, дати розгорнутий макроекономічний аналіз і як пониження соціальних стандартів де-факто, з врахуванням кумулятивної інфляції і всього іншого, впливатиме на рівень економічної активності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Білозір Лариса, група «Довіра». Це буде заключний виступ від депутатських фракцій і груп.

Будь ласка, пані Ларисо.

БІЛОЗІР Л.М. Депутатська група «Довіра». Сьогодні ми бачили виступ нашої міністерки пані Жолнович. На жаль, там є дуже багато проблематики, яку ми сьогодні не охопили, і це стосується саме соціальної сфери і статей бюджету соціальної сфери. Хочу нагадати, що за ініціативи міністерки уряд своєю постановою вніс зміни до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини і всупереч законам України дозволив влаштовувати в прийомні сім'ї дітей, які не є сиротами і позбавлені батьківського піклування. Це зроблено, щоб показати нашим міжнародним

партнерам, що ми гарно працюємо, наші сиротинці не наповнюються, ми проводимо деінституалізацію.

Отак заховують дітей. Постановою було обіцяно фінансувати таких дітей на рівні дітей-сиріт. До мене звертаються прийомні батьки, батьки-вихователі зі скаргами на відсутність фінансування влаштованих дітей. Всі ці діти понад п'ять місяців не отримують жодного фінансування з боку держави. Чому міністр порушує закон України, зокрема і закон про бюджет на цілий рік, де таких витрат не передбачено, а також Бюджетний кодекс? Я так бачу, в наступному році також не передбачено. Тобто ми ховаємо дітей у родини, які їх беруть, а потім не платимо їм кошти. Як ми плануємо вирішувати це питання з фінансуванням у 2025 році – дуже велике питання і це потрібно коригувати, вносити і передбачати ці кошти.

Далі. Не побачили ми коштів, виділених для будівництва житла для внутрішньо переміщених осіб. Який план у перспективі щодо будівництва та реконструкції житла? Та ніякого фактично для наших внутрішньо переміщених осіб. Я і наша група «Довіра» пропонуємо зменшити фінансування військових адміністрацій Луганської, Донецької областей і направити ці гроші, наприклад, на житло для людей з Луганської і Донецької областей. Тому що заявлено було дуже багато, наші міжнародні партнери пообіцяли фінансувати, зокрема в мене на окрузі на Вінниччині, також планувалося. Це все йде дуже повільно. Хоча будівництво оголошено два роки тому, ще ні одна людина з ВПО не заїхала в нове житло.

Далі. Треба звернути увагу ще на те, що в статті 39 військові пенсіонери, які пішли на пенсію з 2011 року, обмежуються у виплатах пенсії до трьох прожиткових мінімумів. Наші хлопці будуть отримувати 7 тисяч гривень. Тобто там не йдеться про вікову чи інвалідну групу, розумієте? Тобто якщо сьогодні там паралізовані хлопці або поранені, ампутанти можуть отримати десь до 25 тисяч гривень. Вони їм потрібні на лікування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили виступи від депутатських фракцій і груп. Я так розумію, що деякі колеги хочуть скористатися правом, яке передбачено в частині першій статті 154 Регламенту, і хочуть, щоб були заслухані головні розпорядники коштів. Хочу наголосити, що під час прийняття Верховною Радою такого процедурного рішення слід зазначити конкретних осіб розпорядників коштів, яких, на вашу думку, слід було б заслухати.

Хто буде перший? Олексій Гончаренко. Хто б сумнівався. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні колеги, від нас пішли представники уряду, залишився лише міністр фінансів, за що йому подяка, але міг би залишитися і весь уряд. Хоч від нас пішло і три чверті народних депутатів України, навіть 90 відсотків (нас десь 40 депутатів), але насправді важливо заслухати головних розпорядників бюджетних коштів.

Я конкретно пропоную викликати сюди міністра оборони України Умерова. Справа в тому, що ми зараз дізналися від міністра фінансів, що свою роботу Міністерство фінансів виконало, а ми чуємо про те, що бойові військовим не виплатять у вересні. Це суперважливе питання.

Наступне питання. Де обіцяний законопроект про демобілізацію? А це бюджетне питання, тому що воно напряму впливає на гроші. Обіцяли про терміни служби законопроект. Де він?

Далі. Де постанова уряду про допомогу за перший контракт і про іпотеку для військових?

Питань мільйон – міністра немає. Сюди його! Умерова – в Раду!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету в особі міністра оборони України. Прошу голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Бачите, навіть не вся ваша фракція підтримала, на жаль.

Шановні колеги, хто наступний? Ніна Петрівна підняла руку. Я правильно бачу? Ніно Петрівно, я перепрошую, поганий зір.

Южаніна.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановні колеги, я пропоную відповідно до статті 154 Регламенту запросити на заслуховування головного розпорядника Міністерства економіки в обличчі міністерки пані Свириденко.

Мені здається, що у нас взагалі не було можливості дізнатися про ефективність запропонованих програм, які чомусь під час перерозподілу коштів не змогли її переконати ні міністр фінансів, ні Прем'єр-міністр, що деякі програми недоречні. Вони не були взагалі використані в цьому році. Навіщо їх відповідно до державного бюджету ви переносите на наступний рік? Це «інвестняні», це індустриальні парки, це кешбек, і все це невинуватене, і дуже гостро засуджується в суспільстві. Але навіть ми, народні депутати, не знаємо, наприклад, ефективність програми «Доступні кредити 5-7-9 %». Ми не маємо можливості розібратися з усіма показниками. Необхідно обов'язково почути від неї пояснення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Якщо можна, я підсумую те, що ви сказали. Я так розумію, ви пропонуєте поставити на голосування пропозицію щодо заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету в особі міністерки економіки України? Правильно?

Ставлю на голосування цю пропозицію.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Кириленко Іван Григорович. Будь ласка (*Шум у залі*). Я не зобов'язаний оголошувати, я зобов'язаний показати. Дякую.

Будь ласка, Іване Григоровичу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановний Руслане Олексійовичу! Я хочу звернутися і до вас, і до міністра фінансів. Я вважаю, що це груба помилка. У проекті бюджету скасовуються два закони, де забороняється приватизація об'єктів освіти. У Києві абсолютна більшість має статус національного. Це взагалі Конституцією і указами Президента заборонено. Друзі, ми за що тоді воюємо? Ну що, ми розпродаємо все? Після війни що ми будемо робити?

Руслане Олексійовичу, я вас прошу: нехай приберуть цю норму, бо в залі вона не пройде.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іване Григоровичу, зараз не обговорення. Я так розумію з вашого виступу, що ви хотіли б заслухати головного розпорядника коштів державного бюджету в особі міністра освіти і науки.

Ставлю на голосування цю пропозицію. Прошу голосувати.

«За» – 47.

Рішення не прийнято.

Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе. Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, я хотіла б, щоб ми з вами спільно запросили до залу головного розпорядника коштів, який, власне, відповідає за дорожній фонд, фортифікаційні споруди, які настільки є критичними для нашого захисту. На сьогодні ця людина, в назві міністерського портфелю якої навіть немає слова «інфраструктура» після ваших перепризначень і зміни стільців у Кабінеті Міністрів України. Я пропоную запросити віце-прем'єр-міністра з відновлення України – міністра розвитку громад та територій України пана Кулебу Олексія для того, щоб ми зрозуміли, а яке його бачення використання коштів не лише з точки зору регіональної політики і взаємодії з громадами, а і, власне кажучи, інфраструктури, яка на сьогодні є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію народної депутатки Климпуш-Цинцадзе про заслуховування одного з головних розпорядників коштів державного бюджету, якого вона назвала. Прошу голосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Разумков Дмитро Олександрович. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую, Руслане Олексійовичу. Я прошу запросити міністра цифрової трансформації як віце-прем'єр-міністра, куруючого сектор освіти. Я не знаю, чи бачили це колеги, але в розділі «Прикінцеві положення» до проекту бюджету на 2025 рік передбачено зняття мораторію на приватизацію об'єктів вищої освіти і будівель інститутів та університетів. Тобто ми вже починаємо займатися тим, що розпродаємо майбутнє нашої держави і фактично передаємо незрозуміло кому наші інститути і університети. Після цього ми хочемо, щоб діти повернулися і вчилися тут? Чому?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету, якого озвучив народний депутат Разумков. Прошу голосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Никорак. Будь ласка.

НИКОРАК І.П. Шановний Руслане Олексійовичу! В порядку статті 154 Регламенту я прошу запросити міністра соціальної політики пані Жолнович як головного розпорядника коштів державного бюджету щодо мети, завдань та результативних показників відповідних бюджетних програм на 2025 рік. На фоні підвищення податків для малого та середнього бізнесу, підвищення ставки військового збору до 5 відсотків, масового зубожіння населення хочеться почути пояснення щодо пропозиції міністерства заморозити прожитковий мінімум до 2027 року на цьогорічному рівні в розмірі 2 тисячі 920 гривень, так само, як і мінімальну заробітну плату. Мало того, що в проекті бюджету на 2025 рік заморозили майже всі соціальні стандарти, так ще й урізали фінансування видатків на соціальний захист людей на суму 54 мільярди гривень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хочу нагадати, що в нас була «година запитань до Уряду» і цілу годину міністерка стояла тут. Але це ваше право, я підкреслюю (стаття 154).

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію шановної народної депутатки Никорак про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету, який був нею озвучений. Прошу голосувати.

«За» – 44.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

З процедури – Галина Миколаївна. Будь ласка, лише з процедури, я вас прошу.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Так, лише з процедури. Дякую. Я відповідно до статті 154 Регламенту, для того, щоб ми не голосували кожного головного розпорядника окремо, прошу проголосувати рішення викликати всіх головних розпорядників для доповіді у Верховну Раду. Один раз проголосуємо і все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію Галини Миколаївни про виклик всіх за списком. Дякую.

Галино Миколаївно, я розумію. Вельмишановні колеги! Ви знаєте, що я завжди притримувався Регламенту. Галино Миколаївно, на жаль, за Регламентом під час прийняття Верховною Радою такого процедурного рішення, слід зазначити конкретних осіб. Тому, Галино Миколаївно, за всієї поваги і любові, є Регламент. Я дотримуюся Регламенту *(Шум у залі)*.

Що таке? Дивіться, від вас вже п'ять народних депутатів. Хоче виступити голова комітету.

Слово надається голові комітету. Ви також *(Шум у залі)*.

Що означає обмеження права позиції? Від вас вже шість. Я можу одного поставити? Зараз.

Я надаю слово... *(Шум у залі)*. Чому ви постійно кричите? Я забув вже, як прізвище Роксолани Андріївни.

Підласа. Будь ласка.

ПІДЛАСА Р.А. Шановні колеги, дякую. Прошу поставити на голосування рішення про запрошення на засідання головних розпорядників: Управління справами Апарату Верховної Ради, Державного управління справами, Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, Конституційного Суду України, Вищого суду з питань інтелектуальної власності, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства оборони (вже запрошували), Міністерства закордонних справ, Міністерства у справах ветеранів, Міністерства економіки, Міністерства освіти і науки, Міністерства спорту, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства енергетики України, Міністерства соціальної політики, Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів, Міністерства аграрної політики, Міністерства цифрової трансформації, Міністерства розвитку громад та територій, Державного агентства відновлення... *(Шум у залі)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію Роксолани Андріївни про заслуховування всіх за списком, який був запропонований, за виключенням представників Міністерства оборони, Міністерства економіки, Міністерства освіти і науки, віце-прем'єр-міністра, про якого говорила Климпуш-Цинцадзе, міністра цифрової трансформації, міністра

соціальної політики, оскільки по них Верховна Рада вже прийняла рішення. Прошу голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

З процедури? Артуре Володимировичу, будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу! Фракція «Слуга народу», як завжди, вдарила в штангу. Тому що стосовно процедурних рішень немає жодної заборони щодо кількості того, скільки разів це може ставитися на голосування. Тому, шановний Руслане Олексійовичу, згідно з статтями, які стосуються представлення державного бюджету, а точніше статтями, які стосуються процедурних рішень Верховної Ради, прошу передати слово Марії Іоновій для запрошення міністра охорони здоров'я в цей зал.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви запрошуєте міністра охорони?

Іонова. Після цього – Михайло Михайлович Цимбалюк, за ним – Кузбит. Будь ласка.

ІОНОВА М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дуже дякую, шановний головуючий. Ми зараз говоримо про серйозні речі і серйозні міністерства, які, ми вважаємо, також мають відповідати на запитання, що нас очікує в державному бюджеті наступного року. Згідно зі статтею 154 Регламенту прошу запросити як головного розпорядника коштів міністра охорони здоров'я, тому що навіть він зазначив, що в проекті Державного бюджету на 2025 рік закладено збільшення видатків, але ми не почули, чи закладені ще гроші на медичні заклади через збільшення поранених у зв'язку з російською агресією. Тому ми просимо запросити цього міністра, чітко зазначити план дій, що стосується відновлення роботи національної...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету, якого назвала народна депутатка Іонова.

«За» – 40.

Рішення не прийнято (*Шум у залі*).

Я назвав порядок. Михайло Михайлович. Після цього – Кузбит, потім – Геращенко, далі – Бондар.

Михайле Михайловичу, будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую, пане Голово. Шановні колеги! У проекті бюджету вдвічі зменшено фінансування Міністерства у справах ветеранів. Ми

призначили достойну кандидатуру – Наталію Калмикову. Я пропоную запросити її для того, щоб вона поінформувала, як міністерство планує виживати за ці кошти, можливо, є інше бачення. Це та сума, яку Кабінет Міністрів планує виділити на Міністерство у справах ветеранів, яка цьогогоріч виділялася лише для придбання житла військовослужбовцям Збройних Сил і родинам загиблих. А це приблизно 5-6 тисяч. Потреба у черзі – це майже 40 тисяч родин. Через те ми хочемо почути, як пані міністр бачить цю ситуацію і де можна знайти резерви. У нас є свої пропозиції. Прошу поставити цю пропозицію на голосування щодо запрошення міністра у справах ветеранів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію, яку озвучив Михайло Михайлович Цимбалюк, про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету, якого зазначив шановний народний депутат. Прошу голосувати.

«За» – 44.

Рішення не прийнято.

Кузбит. Після цього – Геращенко, потім – Бондар. Правильно я розумію? Будь ласка.

КУЗБИТ Ю.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 101, Кіровоградська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, Руслане Олексійовичу. Тоді ми продовжимо. Просимо викликати: Міністерство юстиції України, Міністерство культури та інформаційної політики України, Державний комітет з телебачення і радіомовлення, Державне агентство з питань мистецтва та мистецької освіти, Український інститут національної пам'яті, Державна інспекція ядерного регулювання, Національну комісію, що здійснює державне регулювання в сфері комунікацій, радіочастотного спектра, надання послуг поштового зв'язку, Головне управління розвідки Міністерства оборони України, Уповноважений із захисту державної мови, Вищу раду правосуддя, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, Антимонопольний комітет України, Національне агентство з питань державної служби, Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції, Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг, Державне космічне агентство України, Державне бюро розслідувань, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію народного депутата Кузбита про заслуховування названих ним головних розпорядників коштів державного бюджету. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 44.

Рішення не прийнято.

Геращенко. Ні, Артуре Володимировичу, не показуйте мені на Бондаря. Я знаю, що спочатку виступатиме Ірина Володимирівна, а потім – Бондар. Будь ласка, Ірино Володимирівно.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні українці, які зараз дивляться трансляцію, безкоштовну для українського бюджету, на соціальних мережах Олексія Гончаренка, на моїх, інформуємо вас, що фракція «Європейська солідарність» – це фракція, яка серйозно ставиться до обговорення бюджету на 2025 рік.

Коли ми чули міністра фінансів, голову профільного комітету, які справедливо зазначають про кричущий дефіцит на наступний рік, про діру, якої ніколи не було в українському бюджеті, на цьому фоні в бюджеті на 2025 рік залишається 1,5 мільярда гривень на пропагандистський марафон, тому що без марафону у цієї влади немає жодної можливості продовжувати брехати українцям і формувати альтернативну реальність.

Тому відповідно до статті 154 ми запрошуємо міністра культури та стратегічних комунікацій для того, аби так само заслухати, наскільки це нормально – скорочувати видатки на книги і залишати марафон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію Ірини Володимирівни Геращенко про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету, який був нею названий.

Прошу голосувати.

«За» – 36.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Бондар Михайло Леонтійович. Будь ласка.

БОНДАР М.Л. Дякую. Бюджетний рік 2024 року і бюджетний рік 2025 року ми будемо і закінчувати, і починати якраз в опалювальний період. 2024 рік – рік завершення одного гігавата електроенергії, 2024 рік – це рік корупційних скандалів, якими обросло Міністерство енергетики. Тому як головного розпорядника коштів прошу запросити на обговорення бюджету 2025 року Германа Галущенка, міністра енергетики України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію, яку озвучив народний депутат Бондар, про заслуховування головного розпорядника коштів державного бюджету, якого він зазначив. Прошу голосувати.

«За» – 40.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Артуре Володимировичу, знову з процедури? У вас щось з процедурними питаннями. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу, звертаюся до вас, щоб зараз згідно з частиною шостою статті 30 Регламенту Верховної Ради України ви все-таки оголосили про те, яка кількість промовців виступила і яка записалася на виступ. Бо дуже цікаво нам оцінювати, як працює система запису. Згідно з частиною шостою статті 30 Регламенту Верховної Ради України головуючий на пленарному засіданні має оголосити про припинення обговорення та повідомити про кількість промовців, які виступили і які записалися на виступ.

Прошу не порушувати Регламент. Щиро вам дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, дякую, але якби ви не були так захоплені вашою сьогоднішньою роллю, я б сказав, що ми ще не завершили представлення бюджету. В нас ще є 6 хвилин для народних депутатів. Якщо ви не проти, я все таки... Ай-ай-ай, яка штанга!

Шановні колеги, хочу попросити записатися на виступи народних депутатів. Відводиться до 6 хвилин. Прошу працівників Апарату Верховної Ради підготувати мені ту інформацію, яку сьогодні запросив Артур Володимирович, щоб я озвучив, тому що щось збілося в сценарії.

Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція політичної партії «Батьківщина». Будь ласка, до 3 хвилин, Михайле Михайловичу (*Шум у залі*).

Що означає – всього? Це повний розгляд. Ми завершимо, ви можете ще залишитися в залі поговорити.

А, це виступи народних депутатів. Ви можете передати будь-кому. Від фракції не можете.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую, шановний пане Голово. Шановні колеги, насправді питання дуже важливе. Дозвольте продовжити те, про що вже висловилася сьогодні команда фракції «Батьківщина». Ми продовжуємо аналізувати основні показники проекту бюджету на 2025 рік. Ми готові спільно з членами комітету від нашої фракції і від інших фракцій робити все для того, щоб ми могли доопрацювати цей проект основного кошторису держави, в тому числі стосовно пошуку додаткових шляхів наповнення бюджету.

Шановні колеги, ми пам'ятаємо, як голосувався закон про гральний бізнес, які були обіцянки авторів щодо надходжень в бюджет, можна там шукати резерви. Ми все-таки повинні говорити щодо пошуків шляхів виведення економіки з тіні. Бо коли ми підвищуємо військовий збір до 5 відсотків, то це лягає на тих, хто офіційно отримує заробітню плату. Потрібно шукати шляхи стимулювання щодо виведення з тіні тих, хто сьогодні, на жаль, ще отримує під час дії воєнного стану зарплати в конвертах.

Коли ми торкаємося видатків Міністерства у справах ветеранів, шановні колеги, ми вважаємо, що після сектору безпеки і оборони Міністерство соціальної політики, одне із важливих міністерств, має нарешті продемонструвати ветеранську політику. Де ми створюємо умови для ветерана в об'єднаній територіальній громаді? Чи держава туди, передаючи повноваження, передає

кошти, які мають ходити за самим ветераном? Як ми створюємо умови щодо реабілітації і як виділяються кошти?

Ми сьогодні говорили з міністром пані Жолнович, яка, до речі, професійно починає набирати оберти. Ми їй бажаємо в цьому успіху. Але треба підвищити можливість фінансування одного складного протезу до 4 мільйонів гривень. Фахівці, експерти і наші міжнародні партнери кажуть, це мають бути міжнародні взірці. Де там додатково виділяти кошти?

Наступне. Ми маємо говорити про те, як сьогодні видаються кошти. Це позитивний приклад Міністерства економіки – через центри праці, гранти на створення бізнесу ветеранами. Це також позитивна позиція щодо забезпечення житлом ветеранів, членів їхніх родин і родин загиблих. Тобто є над чим працювати. Фракція «Батьківщина» готова конструктивно працювати в комітеті і в тому числі щодо погашення заборгованості...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Волинець Михайло Якович передає слово Івану Григоровичу Кириленку. Все правильно? Будь ласка, Іване Григоровичу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дякую. Шановний Руслане Олексійовичу! Немає до кого апелювати, буду звертатися до вас. Друзі, три країни – три приклади. Сорок п'ять років тому, 1978 рік, до влади в Китаї приходить Ден Сяопін, оголошує чотири модернізації. На першому місці – наука і освіта, потім – сільське господарство, оборона і промисловість. Що відбулося з Китаєм у зв'язку з тим, що на перше місце була поставлена наука і технології, не мені вам розказувати. Кожний третій товар на світових ринках китайський, який по якості далеко вже не поступається ні західноєвропейським, ні американським товарам.

Війна в Кореї. Коли союзники стомилися і почали відповзати, Південна Корея і Північна Корея – це були зовсім інші економічно розвинені території. Південна Корея – це апендикс, який технологічно, фінансово, промислово був відсталим. Це територія приблизно трьох наших чернігівських областей. Вони зрозуміли, що виживати треба самим. На що ставку зробили? На науку і на технології. Затягли пояси до хребта. Де зараз Південна Корея? «Азійський тигр» – це Південна Корея. Локомотив світової економіки – Південна Корея. В десятці найбільш розвинених економічних країн – Південна Корея.

Самий свіжий приклад – Естонія. Це третина населення Києва сьогодні. Це сьогодні європейський хаб технологій і науки. За ці роки залучили 38,9 мільярда євро зовнішніх інвестицій, 1200 стартапів, із них багато з мільярдними оборотами. Друзі, ставка на науки і технології. Ми маємо страшного ворога, якого можемо подолати тільки технологічно, інноваційно, інтелектуально, ресурсно – неможливо. Де це в нас? Невже досвід тих країн, яких я назвав, нічого не вчить? Всім по трохи, «каждой сестре по серье» і на цьому закінчилося.

Президент сказав ще в минулому році, що пріоритет – наука і технології. Три крапки. Оклічний знак нам ставити в залі, коли будемо голосувати. А ми розпродаємо заклади освіти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Шановні колеги, ще залишається час.

Веніславський. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановний пане міністре! Ми сьогодні обговорюємо наскільки гарний один із стратегічних документів розвитку нашої держави під час війни. Критикували всі дуже правильно, обґрунтовано і навряд чи можна знайти хоч одного народного депутата, який би сказав, що бюджет його задовольняє. Але, як сказали міністр, голова профільного комітету, ми вимушені виходити з реалій і шукати ті можливості, які нам доступні. Ми можемо нафантазувати дуже багато, але ми обмежені реальними фінансовими можливостями.

Для мене як для члена Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки дуже показовими є дві цифри, які зазначені в цьому проекті бюджету. Надходження Державного бюджету України на 2025 рік – це трохи більше 2 трильйонів гривень. Видатки на сектор безпеки і оборони – понад 2 трильйони 200 мільярдів гривень. Це показник, що держава все, що вона заробляє, витрачає на сектор безпеки і оборони. Тому давайте будемо реалістами. Можна критикувати, але критикуючи, пропонуйте альтернативи, де взяти гроші, щоб задовольнити ті всі потреби, які є.

Щодо дорожнього фонду, повністю погоджуся з головою профільного комітету. А чого ви кричите? Я вас не перебивав жодного разу, пані Ірино. Так, я погоджуюся, що, можливо, 40 мільярдів на дорожній фонд не потрібно витрачати. Але я особисто як член оборонного комітету звертався до дорожнього фонду, до голови військової адміністрації в одній із областей, щоб вони полагодили декілька кілометрів дороги, тому що там військова техніка, яка йде, приходить у стан, який не дозволяє її використовувати, і на це потрібно потім мільйони гривень на відновлення.

Завершуючи, хочу сказати дуже просту річ. Я хочу подякувати Кабінету Міністрів України, міністру фінансів за те, що він запровадив за час своєї каденції традицію дотримуватися норм Конституції України під час подання і Бюджетної декларації, і проекту закону про Державний бюджет. Тому що як викладач кафедри конституційного права, можу сказати, що дуже багато було цікавих бюджетних епопей, днів, ночей, тижнів, які дискредитували норму Конституції, дискредитували Кабінет Міністрів. Кабінет Міністрів в надскладних умовах намагається дотримуватися і норм Конституції, і намагається бути реалістом в доходах і видатках бюджету.

Дякую. Але, безперечно, будемо удосконалювати, шукати резерви.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили розгляд питання. Тому, шановні народні депутати, представлення проекту завершено (*Шум у залі*). Зараз будемо переходити...

Будь ласка, Артуре Володимировичу.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу, ви знаєте, я хочу з вами, мабуть, разом провести тренінг з Регламенту. Тому що ми завершили обговорення, а зараз я прошу надати заключне слово доповідачу і співдоповідачу (це міністр фінансів і голова профільного комітету) згідно з частиною сьомою статті 30 Регламенту. Не порушуйте Регламент у такому важливому питанні як бюджет країни.

А відносно ресурсів, де взяти гроші. Це ігорний бізнес, де 160 мільярдів гривень оборот і лише 1 мільярд гривень оподаткування. Це я підказую представникам фракції «Слуга народу», а де ж взяти гроші, яких не вистачає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Зрозуміло.

Шановні колеги, безперечно, таке є в статті 30. Я не заперечую, і в разі бажання я надаю право на виступ, а колеги хочуть скористаються, хочуть ні.

Міністре фінансів як доповідач і співдоповідач, якщо хочете, скористайтесь цією можливістю. Будь ласка.

МАРЧЕНКО С.М. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні народні депутати! Дуже вдячний за конструктивну дискусію. Я сподіваюся, що ми в процесі доопрацювання бюджету в стінах парламенту знайдемо порозуміння. У нас буде можливість попрацювати в комітетах, зокрема, в бюджетному. Сподіваюся, що бюджет залишиться збалансований з урахуванням всіх пропозицій, і що ми вийшли на строки, які дозволять мати бюджет у ті терміни, які дозволять його виконання, починаючи з січня. Ми готові до обговорення і всіх слушних пропозицій від народних депутатів.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Роксолана Підласа.

ПІДЛАСА Р.А. Повністю підтримую сказане міністром фінансів і пропоную переходити до індивідуальної роботи над бюджетом і формулювання пропозицій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Артур Володимирович. Ви ж підняли руку.

Ірино Володимирівно, будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Я маю зауважити від нашої фракції, що ми обговорюємо бюджет зі значним порушенням Регламенту. Тому що згідно з Бюджетним кодексом мало бути спочатку обговорення виконання бюджету за 2024 рік, цього не було. Ми мали отримати так само звіт Ради національної безпеки і оборони щодо видатків на оборону. Цього також не було ні в розданих документах, ні в талмудах, якими ви розмахували.

Ми уважно прослухали виступ і міністра фінансів, і голови профільного комітету. Навіть вони визнають, що в умовах страшного дефіциту мінус 20 відсотків бюджету там закладаються норми 40 мільярдів гривень на дорожній фонд, 1,5 мільярда гривень – на пропагандистський марафон. І тому згідно зі статтею...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірино Володимирівно, я перепрошую, з процедури.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Я з процедури. Не перебивайте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я не буду перебивати, коли ви будете виступати з процедури.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Згідно з частиною четвертою статті 154 Регламенту ми пропонуємо відхилити цей проект бюджету зараз і відправити його на доопрацювання. Прошу поставити цю пропозицію на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги.

Безперечно, така можливість є, вона передбачена статтею 154 Регламенту. Представлення бюджету, як і цього разу, так і попереднього, відбувалося в повній відповідності до статей 154 і 30 Регламенту Верховної Ради України.

Крім цього, я нагадаю, що 20 вересня 2023 року під час представлення проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» ініціатором такої самої пропозиції виступив ваш колега, який стоїть поруч. Пропозиція тоді не була підтримана, набрала 44 голоси. Зараз з такою самою пропозицією виступає Ірина Володимирівна.

Ставлю на голосування цю пропозицію. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Шановні колеги, представлення проекту... *(Шум у залі)*. Що з процедури? Будь ласка, Артурі Володимировичу.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Руслане Олексійовичу, ви не оголосили, скільки людей записалося і скільки виступило. Давайте закінчимо цей день без порушень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я інформую, відповідно до тих питань, які були. Щодо виступів, які відбувалися о 12 годині 11 хвилин, було записано шість осіб. Щодо виступів, які відбувалися об 11 годині 59 хвилин, було записано 30 осіб. Щодо виступів, які відбувалися об 11 годині 33 хвилини, було записано 40 осіб. Щодо виступів, які відбувалися о 10 годині 40 хвилин, було записано сім осіб.

Шановні колеги, на цьому представлення проекту Закону «Про Державний бюджет України на 2025 рік» ([№ 12000](#)) завершено. Відповідно до статті 154 Регламенту Верховної Ради проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» вважається взятим Верховною Радою для подальшої роботи. Вітаю, колеги.

Розгляд питань порядку денного...

Ні, ще оголошення. Олександр Сергійовичу, ви мали зробити оголошення.

КОРНІЄНКО О.С. Відповідно до статті 60¹ Регламенту Верховної Ради України повідомляю про створення у Верховній Раді України дев'ятого скликання міжфракційного депутатського об'єднання «*Veterans Now*». Головою цього об'єднання обрано народного депутата України Никорак Ірину Петрівну. Вітаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного завершено. Дякую всім за роботу.

Зараз я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

Працюємо далі на благо України. Слава Україні!